

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 14 września 2022 r.
(OR. pl)

12249/22

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0289 (NLE)

ENER 434
ENV 853
COMPET 690
TRANS 575
CONSOM 220
IND 337
ECOFIN 850
FISC 180

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	14 września 2022 r.
Do:	Sekretariat Generalny Rady
Nr dok. Kom.:	COM(2022) 473 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA RADY w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2022) 473 final.

Zał.: COM(2022) 473 final

Bruksela, dnia 14.9.2022 r.
COM(2022) 473 final

2022/0289 (NLE)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

W 2022 r. ceny gazu i energii elektrycznej osiągnęły rekordowe poziomy i w następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę osiągnęły najwyższy punkt w historii. W ciągu ostatniego roku ceny energii elektrycznej w Europie gwałtownie wzrosły do poziomu znacznie wyższego niż w ostatnich dziesięcioleciach. Dynamika ta jest nierozdzielnie związana z wysokimi cenami gazu powodującymi wzrost cen energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach gazowych, które często są niezbędne do zaspokojenia zapotrzebowania. Ceny zaczęły gwałtownie wzrastać latem ubiegłego roku, kiedy po złagodzeniu ograniczeń związanych z COVID-19 gospodarka światowa przyspieszyła. Następnie inwazja Rosji na Ukrainę pogorszyła tę sytuację.

Oczekuje się, że ceny energii pozostaną wysokie ze względu na niepewność na rynku spowodowaną szeregiem zakłóceń w dostawach gazu, które można wytłumaczyć jedynie celową próbą wykorzystania przez Rosję energii jako broni politycznej. Dalsze zakłócenia dostaw rosyjskiego gazu do UE w nadchodzących tygodniach lub miesiącach mogą doprowadzić do dalszego wzrostu poziomów cen gazu, co wywoła efekt domina w odniesieniu do cen energii elektrycznej, poziomu inflacji i jej wpływu na obywateli, a także ogólnej stabilności finansowej i makroekonomicznej UE.

Komisja jest w pełni świadoma wpływu niepewności związanej z dostawami gazu na rynek energii elektrycznej. W państwach członkowskich w całej Europie nastąpił gwałtowny wzrost cen energii elektrycznej związany ze wzrostem cen gazu, w wyniku czego gaz wyprzedził węgiel w roli paliwa determinującego ceny marginalne (krańcowe). Jednocześnie w ostatnich miesiącach dostępność wytwarzania energii elektrycznej w UE była niższa od zwyczajowego poziomu ze względu na wzmożone prace konserwacyjne w elektrowniach, niższą produkcję energii elektrycznej w elektrowniach wodnych oraz zamykanie niektórych starszych elektrowni.

Jednocześnie rekordowe temperatury tego lata zwiększyły zapotrzebowanie na energię do celów chłodzenia i zwiększyły presję na wytwarzanie energii elektrycznej. Ekstremalne warunki pogodowe przyczyniły się zatem do niedoboru energii i wysokich cen energii, stanowiąc obciążenie dla odbiorców i przemysłu oraz hamując ożywienie gospodarcze. Dodatkowa presja popytowa na ceny energii i towarów żywnościowych napędza globalną presję inflacyjną, osłabiając siłę nabywczą gospodarstw domowych i całej gospodarki.

Obserwowany przez nas dramatyczny wzrost cen energii elektrycznej wywiera presję na gospodarstwa domowe, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz przemysł i może spowodować większe szkody społeczne i gospodarcze. Najbardziej dotknięci są odbiorcy wrażliwi i dotknięci ubóstwem energetycznym, co miało już miejsce ubiegłej zimy, ale wysokie ceny stanowią również coraz większy problem dla gospodarstw domowych o średnich dochodach i przedsiębiorstw. Istnieje ryzyko, że nie będą oni w stanie zapłacić rachunków za energię i będą zmuszeni wybierać między opłatami za energię a innymi podstawowymi dobrami lub, w przypadku przedsiębiorstw, samą rentownością finansową i planami inwestycyjnymi.

Ten kontekst gospodarczy wymaga szybkiej i skoordynowanej reakcji w całej UE, aby złagodzić trudności, jakie wysokie ceny stwarzają dla odbiorców, i to nie tylko dla dotkniętych ubóstwem energetycznym i podatnych na zagrożenia, ale również dla gospodarstw domowych o średnich dochodach i przedsiębiorstw. Od lipca 2021 r. ceny detaliczne energii elektrycznej wzrosły średnio o prawie połowę w ujęciu rok do roku i oczekuje się, że nadzwyczajne podwyżki utrzymają przed kolejnym sezonem grzewczym, stopniowo dotykając większość umów konsumenckich. Reakcja UE musi być skoordynowana w sposób ostrożny i całościowy. Energia elektryczna musi nadal efektywnie przepływać w całej Europie, tak aby państwa członkowskie mogły eksportować nadwyżki energii elektrycznej do tych z nich, które jej najbardziej potrzebują. Nie można zapominać o roli wewnętrznego rynku energii w łagodzeniu skutków obecnego kryzysu energetycznego. Przeprowadzona przez ACER ocena struktury hurtowego rynku energii elektrycznej w UE¹ wykazała, że w 2021 r. handel transgraniczny przyniósł odbiorcom 34 mld EUR korzyści, przyczyniając się jednocześnie do złagodzenia zmienności cen, oraz że zwiększa on bezpieczeństwo dostaw i odporność każdego państwa członkowskiego na wstrząsy cenowe.

Unia stoi zatem w obliczu nadzwyczajnej sytuacji. Obecne bezprecedensowe wyzwania wymagają wprowadzenia odpowiednich, proporcjonalnych i tymczasowych środków, które należy zastosować w duchu solidarności, aby zaradzić poważnym trudnościom pojawiającym się w dziedzinie energii i przezwyciężyć kryzys energetyczny dzięki wspólnemu działaniu.

W związku z tym Komisja proponuje natychmiastowe wprowadzenie zintegrowanego pakietu współzależnych środków. Środki te mają na celu między innymi złagodzenie skutków wysokich cen energii elektrycznej i ochronę odbiorców, przy jednoczesnym zachowaniu

¹

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

korzyści płynących z rynku wewnętrznego i zapewnieniu równych warunków działania. Środki te służą osiągnięciu tych celów przez uwzględnienie różnych aspektów obecnej sytuacji, uzupełniając i wzmacniając w ten sposób wyniki oraz umożliwiając jednolitą i skoordynowaną reakcję UE na kryzys. Jednocześnie są one w pełni zgodne z komunikatem z dnia 8 marca 2022 r. zatytułowanym „REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie” i planem REPowerEU Komisji z dnia 18 maja 2022 r., aby jak najszybciej, a najpóźniej do 2027 r., zakończyć zależność Unii od rosyjskich paliw kopalnych.

Bardzo wysokie ceny energii, z którymi borykają się obecnie odbiorcy, generują zbyt duże zyski finansowe nie tylko dla wytwórców energii elektrycznej o niższych kosztach marginalnych, ale również dla przedsiębiorstw działających w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii. Zyski te wynikają przede wszystkim z korzystnych zewnętrznych czynników rynkowych, spowodowanych rosyjskimi działaniami wojennymi, a nie z dodatkowych wysiłków czy inwestycji własnych przedsiębiorstw. Te wysokie ceny energii powodują trudności dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w UE i pobudzają inflację, a niezbędne środki wsparcia zwiększają wydatki publiczne. W związku z tym należy zmniejszyć zapotrzebowanie na energię elektryczną w całej UE, aby ograniczyć zapotrzebowanie na energię elektryczną opalaną gazem, a także dokonać redystrybucji części dochodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa w różnych sektorach energetycznych w wyniku tych wyjątkowych okoliczności, aby złagodzić trudności dla odbiorców energii i ogółu społeczeństwa. Redystrybucję tę można przeprowadzić za pomocą różnych instrumentów, w zależności od sytuacji w sektorze, w celu udostępnienia tych środków odbiorcom lub na projekty służące wzmocnieniu autonomii energetycznej Unii, w tym możliwości przekazywania przez państwa członkowskie części wkładu do funduszy unijnych w duchu solidarności lub wykorzystywania ich na podstawie umów między państwami członkowskimi.

Kilka państw członkowskich już przyjęło lub rozważa przyjęcie środków redystrybucji. Środki przyjęte wyłącznie na szczeblu krajowym mogą jednak stworzyć nierówne warunki dla przedsiębiorstw działających na unijnym rynku energii. Aby stworzyć równe warunki działania, Komisja proponuje dwa uzupełniające się instrumenty, które objęłyby cały sektor energetyczny: a) środek tymczasowo ukierunkowany na dochody producentów energii elektrycznej i obniżający je; oraz b) środek ustanawiający tymczasową składkę solidarnościową z tytułu nadwyżki zysku w sektorze paliw kopalnych objętym zakresem

niniejszego rozporządzenia. Dzięki zmniejszeniu dochodów producentów energii elektrycznej, zaproponowany w rozporządzeniu środek ma naśladować wynik rynkowy, którego producenci mogliby oczekiwać, gdyby globalne łańcuchy dostaw funkcjonowały normalnie, bez zakłóceń w dostawach gazu, które mają miejsce od czasu inwazji na Ukrainę w lutym 2022 r. Ponadto Komisja proponuje tymczasową składkę solidarnościową mającą zastosowanie do zysku przedsiębiorstw działających w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, który w porównaniu z poprzednimi latami znacznie wzrósł.

Państwa członkowskie wykorzystają wpływy ze składki solidarnościowej na wsparcie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz złagodzenie skutków wysokich cen energii. Powinny one również wykorzystać wpływy z tego krótkoterminowego środka na finansowanie środków zmniejszania zużycia energii i wspierania przemysłu, a tym samym do dalszego wzmocnienia autonomii energetycznej Unii w dłuższej perspektywie.

Te tymczasowe środki redystrybucji nadwyżki dochodu i zysku na wsparcie odbiorców przynoszą im korzyści w formie obniżenia kosztów wytwarzania energii dla odbiorców. W związku z tym pozostają one bez uszczerbku dla bieżących prac Komisji Europejskiej dotyczących płynności na rynkach finansowych energii, unijnych tymczasowych ram kryzysowych w zakresie pomocy państwa, obniżki cen gazu, a także długoterminowej struktury rynku, zapowiedzianych w komunikacie w sprawie krótkoterminowych interwencji na rynku energii i długoterminowych usprawnień struktury rynku energii elektrycznej, wydanym wraz z planem REPowerEU z dnia 18 maja 2022 r., i uzupełniają je. Proponowane rozporządzenie zachowuje korzyści płynące z wewnętrznego rynku energii elektrycznej pod względem wydajności przesyłu i bezpieczeństwa dostaw, a jednocześnie zmniejsza zapotrzebowanie na energię elektryczną i wpływ wysokich cen gazu na rachunki odbiorców za energię elektryczną.

2. NADZWYCZAJNE NARZĘDZIE DOTYCZĄCE ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną

W odpowiedzi na zwiększone ryzyko związane z nadchodzącą zimą oraz potrzebę zmniejszenia ogólnego zapotrzebowania na energię elektryczną, zachowania zapasów paliw do produkcji energii elektrycznej oraz podjęcia ukierunkowanych działań na rzecz obniżenia cen energii elektrycznej w najdroższych godzinach, proponowane rozporządzenie określa dwa cele w zakresie ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną w duchu solidarności.

Pierwszy z nich wymaga od państw członkowskich wprowadzenia środków obniżających całkowite zużycie energii elektrycznej przez wszystkich odbiorców, w tym tych, którzy nie są jeszcze wyposażeni w inteligentne systemy pomiarowe lub urządzenia umożliwiające im dostosowanie zużycia energii w ciągu dnia. Środki te powinny być wystarczająco ambitne i mogą obejmować na przykład ukierunkowane kampanie informacyjne i komunikacyjne adresowane do konsumentów. W związku z tym można przewidzieć ogólnounijny wniosek dotyczący adresowania do odbiorców ukierunkowanych informacji. Aby uwzględnić w szczególności najdroższe godziny zużycia energii elektrycznej, gdy gaz zazwyczaj ustala cenę marginalną, Komisja proponuje ponadto obowiązkowy cel zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto o co najmniej 5 % w wybranych godzinach cen szczytowych, obejmujący co najmniej 10 % godzin każdego miesiąca, w którym oczekuje się najwyższych cen. Ten obowiązkowy cel powodowałby wybór średnio 3–4 godzin na dzień roboczy, zwykle odpowiadających godzinom szczytowego obciążenia, ale mógłby również obejmować godziny, w których oczekuje się, że produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych będzie niska, a wytwarzanie jej w elektrowniach marginalnych niezbędne do pokrycia zapotrzebowania. W związku z tym państwa członkowskie dysponują pewnym marginesem swobody przy określaniu tych godzin. Wiążący cel dotyczy w szczególności odbiorców, którzy mogą wykazać elastyczność przez ograniczenie zapotrzebowania lub przesunięcie zapotrzebowania w zależności od stawek godzinowych. Państwa członkowskie powinny mieć swobodę wyboru odpowiednich środków by osiągnąć cel ograniczenia zapotrzebowania, a w szczególności powinny rozważyć środki efektywne ekonomicznie i oparte na zasadach rynkowych, takie jak aukcje lub systemy przetargowe sterujące odpowiedzią odbioru lub dotyczące niezużytej energii elektrycznej. Może to obejmować rozszerzenie istniejących systemów lub krajowe zachęty do rozwijania odpowiedzi odbioru. Może to również obejmować zachęty finansowe lub rekompensatę dla uczestników rynku w przypadkach wypłacania jej za dodatkową nie użytą energię elektryczną w porównaniu z oczekiwanym normalnym zużyciem energii w ciągu godziny nieobjętej procedurą przetargową. Wprowadzenie i wdrożenie takich środków powinno pozostawać bez uszczerbku dla stosowania zasad pomocy państwa.

W oparciu o zaobserwowane godzinowe wytwarzanie energii elektrycznej w okresie od stycznia do sierpnia 2022 r. zmniejszenie o 5 % w ciągu 10 % godzin o najwyższym poziomie zapotrzebowania na energię elektryczną spowodowałoby doprowadzenie średniego zapotrzebowania w tych godzinach do poziomu pierwszych niewybranych godzin szczytu. Doprowadziłoby to zatem do wyrównania godzinowego profilu zużycia. Ponadto, jako że

technologią marginalną w godzinach o najwyższym zapotrzebowaniu jest zazwyczaj gaz, cel redukcji o 5 % może prowadzić w ciągu 4 miesięcy do zmniejszenia zużycia gazu szacowanego na około 1,2 mld m³. Odpowiada to około 3,8 % zużycia gazu przez elektrownie w tym samym okresie. Ostatnie badania² pokazują, że obecny potencjał reagowania na zapotrzebowanie może przyczynić się do osiągnięcia obowiązkowego celu, wywierając pozytywny wpływ na ceny energii elektrycznej i wielkość oszczędności gazu.

Pułap dochodu rynkowego z tytułu wytwarzania energii elektrycznej z technologii inframarginalnych

Po drugie, w proponowanym rozporządzeniu określono sposób odzyskiwania nadwyżki dochodów od wytwórców o niższych kosztach marginalnych, takich jak wykorzystujący odnawialne źródła energii, energię jądrową i węgiel brunatny („technologie inframarginalne”), przez ustanowienie pułapu *ex post* dochodów na MWh wytworzonej energii elektrycznej.

Na rynku dnia następnego ceny energii elektrycznej zależą od zmiennego kosztu technologii marginalnej, tj. ostatniego i najdroższego zakładu potrzebnego do zaspokojenia zapotrzebowania (ceny marginalne). Biorąc pod uwagę rolę, jaką odgrywają ceny energii elektrycznej na rynku dnia następnego jako punkt odniesienia przy ustalaniu cen energii elektrycznej dla wszystkich pozostałych rynkowych ram czasowych, środek ten zmniejsza wpływ technologii ustalania marży (zazwyczaj elektrowni węglowych, obecnie często gazowych) na dochody innych wytwórców o niższych kosztach marginalnych, takich jak wykorzystujący większość odnawialnych źródeł energii, energię jądrową i węgiel brunatny. Naśladuje to wynik rynkowy dla tych technologii, którego można by oczekiwać, gdyby globalne łańcuchy dostaw funkcjonowały normalnie i nie miało miejsca wykorzystywanie energii jako broni przez zakłócanie dostaw gazu.

Dzięki temu ogólnounijnemu podejściu, opartemu na zasadzie solidarności, hurtowe rynki energii elektrycznej będą mogły funkcjonować, tak jak obecnie, według jasnych zasad, zapewniając zawsze w pierwszej kolejności wysyłanie energii z najtańszych i najbardziej wydajnych elektrowni w całej UE i dając państwom członkowskim możliwość korzystania z importu w razie potrzeby. Utrzymuje to motywację do zapewnienia dostępności do uruchomienia w razie potrzeby technologii takich jak elektrownie węglowe i gazowe,

² Badanie dotyczące kwantyfikacji korzyści płynących z reagowania na zapotrzebowanie dla dostawców energii elektrycznej i odbiorców w Europie w 2030 r. na drodze do osiągnięcia wysokiego stopnia dekarbonizacji, Compass Lexecon, styczeń 2021 r.; Potencjalny wkład elastyczności po stronie zapotrzebowania w redukcję gazu w 2023 r., DNV, wrzesień 2022 r.

instalacje magazynowe i odpowiedzi odbioru, zapewniając stabilne funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego w sezonie zimowym 2022–23.

Poziom pułap dochodu rynkowego

Pułap dochodu przewidziany w niniejszym rozporządzeniu należy ustalić na poziomie, który obejmuje większość wytwórców inframarginalnych w UE i nie zagraża dostępności i rentowności istniejących elektrowni ani przyszłym decyzjom inwestycyjnym w odniesieniu do nowej generacji inframarginalnego wytwarzania energii.

Chociaż sporadyczne i krótkoterminowe ceny rekordowe można uznać za normalną cechę rynku energii elektrycznej i mogą one pomagać niektórym inwestorom odzyskać koszty inwestycji w wytwarzanie energii elektrycznej, ekstremalny i trwały wzrost cen od lutego 2022 r. znacznie różni się od normalnej sytuacji rynkowej okazjonalnych cen szczytowych lub długoterminowych wahań cen związanych z cyklami gospodarczymi.

Odnosi się to w szczególności decyzji inwestycyjnych dotyczących wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, które mają bardzo duże znaczenie dla osiągnięcia unijnych celów w zakresie obniżenia emisyjności. Zatem aby unikać utrudniania oceny rentowności przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych pułap ten nie powinien zostać ustalony poniżej oczekiwań uczestników rynku co do średniego poziomu cen energii elektrycznej w godzinach, w których przed inwazją Rosji na Ukrainę zapotrzebowanie na energię elektryczną było najwyższe. W ostatnich dziesięcioleciach średnie oczekiwania dotyczące cen rynkowych w godzinach szczytu utrzymywały się stale i znacznie poniżej 180 EUR/MWh, mimo różnic cenowych między regionami w Unii. Symulacje oparte na cenach zaobserwowanych w okresie od stycznia do sierpnia 2022 r. pokazują ponadto, że pułap ustalony na poziomie 180 EUR/MWh doprowadziłby do stabilizacji średniego dochodu w wysokości około 150 EUR/MWh. W przypadku technologii inframarginalnych, na które ukierunkowany będzie pułap dochodu³, ten średni poziom dochodu jest nadal wyższy niż obecne łączne uśrednione koszty wytworzenia energii (LCOE), więc umożliwi producentom, do których ma zastosowanie, pokrycie ich inwestycji i kosztów operacyjnych. Pułap ten nie powinien zatem ograniczać inwestycji w nowe zdolności w zakresie infrastruktury. W związku z tym Komisja proponuje ustalenie pułapu dochodu na poziomie 180 EUR/MWh, co obejmuje niezbędny margines bezpieczeństwa.

³ Koszty energii, podatki i wpływ interwencji rządowych na inwestycje: sprawozdanie końcowe, Trinomics, październik 2020 r.

Pułap ten powinien być ograniczony do dochodu rynkowego i nie obejmować łącznego dochodu z produkcji energii (w tym np. pochodzącego z systemów wsparcia), aby uniknąć znaczącego wpływu na początkową oczekiwaną rentowność danego projektu.

Ustanowienie jednolitego pułapu dochodu w całej Unii jest niezbędne do zachowania funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej, ponieważ pozwoli utrzymać konkurencję cenową między producentami energii elektrycznej w oparciu o różne technologie, w szczególności w odniesieniu do odnawialnych źródeł energii. Ponieważ pułap będzie miał zastosowanie do dochodu na MWh wytworzonej energii elektrycznej, nie będzie to miało wpływu na kształtowanie się cen na hurtowych rynkach energii elektrycznej. Dysponowanie elektrowniami nadal będzie odbywało się w oparciu o ich poziom efektywności, przy czym pierwszeństwo przy wysyłaniu będą miały te o niższych kosztach marginalnych, a transgraniczny handel energią elektryczną nie zostanie zakłócony.

Państwa członkowskie będą musiały wprowadzić odpowiednie procedury odzyskiwania od wytwórców nadwyżki dochodu, ponieważ pułap dochodu może być stosowany w momencie rozliczenia transakcji lub, jeżeli nie jest to możliwe, później. Zależy to od różnic w sposobie funkcjonowania hurtowych rynków energii elektrycznej w różnych ramach czasowych oraz w sposobie ich organizacji w państwach członkowskich.

Zakres pułapu

Pułap dochodu rynkowego będzie miał zastosowanie do dochodu ze sprzedaży energii elektrycznej wszystkich inframarginalnych wytwórców energii elektrycznej na rynku w rozumieniu rozporządzenia i będzie obejmował wszystkie okresy rynkowe, niezależnie od tego, czy obrót energią elektryczną odbywa się dwustronnie (poza rynkiem regulowanym), czy na rynkach scentralizowanych. Gdyby pułap miał zastosowanie tylko do określonych ram czasowych lub tylko do giełd i innych zorganizowanych platform handlowych, zachęciłoby to wytwórców inframarginalnych do handlu energią elektryczną w ramach czasowych i na rynkach nieobjętych środkiem. Z drugiej strony proponowane szerokie stosowanie pułapu dochodu pozwoli utrzymać zachęty do zawierania długoterminowych umów zakupu energii elektrycznej, które mają ogromne znaczenie dla zabezpieczenia odbiorców przed zmiennością cen, oraz stanowią ważne narzędzie pobudzania inwestycji w technologie inframarginalne, zwłaszcza w odnawialne źródła energii. Biorąc pod uwagę, że pułap dochodu nie koliduje z kształtowaniem się cen, odbiorcy byłiby zainteresowani zawieraniem długoterminowych umów zakupu energii, które umożliwiają im bezpośrednie czerpanie korzyści z cen niższych niż obserwowane na rynku.

Pułap dochodów będzie miał zastosowanie w przeliczeniu na MWh wytworzonej energii elektrycznej. Niezależnie od formy umowy, na podstawie której może odbywać się obrót energią elektryczną, pułap powinien mieć zastosowanie wyłącznie do zrealizowanych dochodów rynkowych. Jest to konieczne, aby uniknąć sytuacji, w której producenci, którzy nie czerpią korzyści z obecnych wysokich cen energii elektrycznej ze względu na zabezpieczenie swojego dochodu przed wahaniami na hurtowym rynku energii elektrycznej, sprzedawaliby energię po cenie poniżej pułapu. W związku z tym, w zakresie, w jakim istniejące lub przyszłe zobowiązania umowne, takie jak umowy zakupu energii ze źródeł odnawialnych i inne rodzaje umów zakupu energii lub terminowe zabezpieczenia, prowadzą do uzyskiwania dochodu rynkowego z produkcji energii elektrycznej poniżej pułapu, nie byłyby one objęte jego zastosowaniem.

Określenie odpowiednich technologii inframarginalnych

Pułap dochodu ma zastosowanie do dochodu rynkowego ze sprzedaży energii elektrycznej wytwarzanej z wykorzystaniem technologii, których koszty marginalne są niższe od pułapu, takich jak energia wiatrowa, słoneczna, geotermalna, energia jądrowa, biomasa, ropa naftowa i produkty związane z ropą naftową, elektrownie wodne bez zbiornika itp.

Pułap dochodu rynkowego nie powinien jednak mieć zastosowania do technologii, w których koszty paliwa wsadowego powodują, że próg rentowności przekracza poziom pułapu, ponieważ zagroziłoby to tej działalności, a ostatecznie bezpieczeństwu dostaw. Dotyczy to na przykład elektrowni gazowych i węglowych. Od czasu inwazji na Ukrainę ceny gazu ziemnego i węgla kamiennego gwałtownie wzrosły⁴, co spowodowało, że próg rentowności produkcji przekracza poziom pułapu. Gdyby elektrownie opalane gazem i węglem podlegały pułapowi dochodu, nie byłyby one w stanie pokryć swoich kosztów operacyjnych i zostałyby wypchnięte z rynku.

Zgodnie z celami komunikatu REPowerEU stosowanie pułapu nie powinno utrudniać inwestycji w elastyczne technologie wytwarzania (np. reagowanie na zapotrzebowanie i wszystkie rodzaje magazynowania) ani wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł, które bezpośrednio konkurują z gazem ziemnym i elektrowniami opalanymi gazem. W związku z tym pułap nie powinien mieć zastosowania do elektrowni wykorzystujących biometan.

Jest to konieczne, by utrzymać zachęty dotyczące tych technologii i rodzajów wytwarzania, pozwalających zmniejszyć zużycie gazu, jak podkreślono w komunikacie REPowerEU.

⁴ Cena gazu ziemnego wzrosła powyżej 200 EUR/MWh, a węgla powyżej 300 EUR/MWh.

Aby utrzymać zachęty do rozwoju innowacyjnych technologii, pułap dochodu nie powinien mieć zastosowania do projektów demonstracyjnych. W praktyce zazwyczaj już ma to miejsce, ponieważ wynagrodzenie z tytułu projektów demonstracyjnych jest zazwyczaj ustalane na rynku (np. stałe przychody z taryf gwarantowanych).

W niektórych państwach członkowskich środki państwowe ograniczają dochód uzyskiwany przez niektórych wytwórców. W związku z tym wytwórcy ci nie czerpią korzyści ze wzrostu dochodu związanego z niedawnym gwałtownym wzrostem cen energii elektrycznej. W związku z tym istniejący producenci objęci tego rodzaju środkami państwowymi powinni być wyłączeni ze stosowania pułapu.

Aby uniknąć nadmiernych obciążeń administracyjnych i zapewnić skuteczne stosowanie proponowanego środka, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyłączenia z zakresu stosowania pułapu dochodu producentów wytwarzających energię elektryczną przy pomocy instalacji o mocy poniżej 20 kW.

Redystrybucja wśród odbiorców końcowych

Nadwyżkę dochodu powstałą z zastosowania pułapu przeznacza się dla końcowych odbiorców energii elektrycznej. Obejmuje to wszystkich nabywców energii elektrycznej na potrzeby własne. Przy wyborze beneficjentów redystrybucji państwa członkowskie powinny w jak największym stopniu ukierunkować ją na tych odbiorców końcowych, zarówno prywatnych, jak i komercyjnych, którzy są najbardziej narażeni na wysokie ceny energii elektrycznej. Podział nadwyżki dochodu określony w niniejszym instrumencie pozostaje bez uszczerbku dla stosowania art. 107 i 108 TFUE.

Rozwiązanie problemów, z którymi borykają się odbiorcy

Niniejszy wniosek zawiera ponadto kluczowe przepisy służące rozwiązaniu problemów, z którymi borykają się odbiorcy w związku z bardzo wysokimi cenami energii. Obecny kryzys powoduje, że wyzwaniem jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia, aby gospodarstwa domowe nadal miały dostęp do niezbędnej energii, nie osłabiając jednocześnie zachęty do oszczędzania energii. Punktem wyjścia do działania jest pełne uznanie szczególnych trudności, z którymi borykają się gospodarstwa domowe, w tym gospodarstwa domowe o średnich dochodach, oraz konieczność wprowadzenia środków wsparcia na szczeblu krajowym.

Państwa członkowskie wprowadziły już szeroki wachlarz środków wsparcia, w tym środki oparte na zestawie narzędzi. Obejmowały one bezpośrednie wsparcie dochodu, obniżki

podatków oraz opłaty i rabaty na rachunkach za energię dla odbiorców, a także środki wspierające efektywność energetyczną i wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych na miejscu. Państwa członkowskie interweniowały również w ustalanie cen przy dostawach energii elektrycznej, tj. ustalanie regulowanych cen dla odbiorców końcowych.

Wszystkie te narzędzia pozostaną bardzo przydatne. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyboru tych, które najlepiej odpowiadają ich sytuacji krajowej. W miarę możliwości wsparcie dla odbiorców będzie musiało również służyć ograniczaniu zapotrzebowania. Ważne jest jednak również, aby dostrzec, że niektórzy odbiorcy już teraz są blisko minimalnego poziomu konsumpcji koniecznego do ochrony ich dobrostanu.

Komisja przedstawiła wytyczne dotyczące stosowania interwencji państwa w zakresie ustalania cen w komunikacie REPowerEU: Wspólne europejskie działanie na rzecz bardziej przystępnej cenowo, bezpiecznej i zrównoważonej energii⁵ przy opracowywaniu interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej, zapewniające korzyści konsumentom podczas obecnego kryzysu i zwiększające konkurencję z korzyścią dla konsumentów w perspektywie długoterminowej. Zgodnie z dyrektywą (UE) 2019/944 takie interwencje w zakresie ustalania cen nie mogą jednak obejmować małych i średnich przedsiębiorstw i nie mogą być ustalone poniżej kosztów.

Prawo odbiorców do wyboru dostawcy energii, który oferuje im najlepszą cenę i usługę, stanowi zasadniczy element wewnętrznego rynku energii elektrycznej. Wynikająca z tego konkurencja spowodowała presję na obniżenie cen i zwiększenie wyboru, ponieważ odbiorcy nie musieli już polegać na zasiedziałyach monopolistach. Konkurencja oraz wybór dostawców i ofert będą również głównym elementem realizacji Europejskiego Zielonego Ładu, gdyż umożliwią odbiorcom czerpanie korzyści z wewnętrznego rynku energii elektrycznej i przyczynią się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych.

Jak określono w komunikacie w sprawie krótkoterminowych interwencji rynkowych i długoterminowych usprawnień struktury rynku energii elektrycznej, Komisja uważa, że w obecnym kontekście możliwe do zaakceptowania byłoby rozszerzenie regulacji cen na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Biorąc pod uwagę, że prawodawstwo UE w dziedzinie energii nie przewiduje żadnych konkretnych ram dla tych odbiorców, umożliwienie państwom członkowskim rozszerzenia interwencji w zakresie ustalania cen w formie cen

⁵ COM(2022) 108 final.

regulowanych na małe i średnie przedsiębiorstwa podczas obecnego kryzysu dałoby im kolejne narzędzie do zarządzania jego skutkami. Podejście to odzwierciedla fakt, że obecna sytuacja na rynku energii z wysokimi i niestabilnymi hurtowymi cenami gazu i energii elektrycznej może ograniczać konkurencję i szkodzić odbiorcom w segmencie MŚP. Możliwość ta powinna jednak utrzymać motywację do ograniczenia konsumpcji, a zatem powinna być ograniczona do 80 % przeszłego zużycia.

Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen energii elektrycznej poniżej kosztów mogłyby być dla niektórych państw członkowskich sposobem na bezpośrednie złagodzenie skutków kryzysu dla odbiorców. Niemniej takie środki mają również znaczący wpływ na funkcjonowanie konkurencji na rynku detalicznym, na innowacje oraz na motywację do ograniczania zapotrzebowania. Dlatego też, nawet jako środek nadzwyczajny, muszą im towarzyszyć zabezpieczenia zapewniające niedyskryminacyjne traktowanie dostawców i zachętę do ograniczania zapotrzebowania.

Zapewnienie, aby wewnętrzny rynek energii elektrycznej dawał państwom członkowskim narzędzia i elastyczność niezbędne do reagowania na kryzys to podstawa potrzebnej solidarności. Decyzja dotycząca korzystania z tych możliwości powinna jednak pozostać w gestii państw członkowskich, które są w stanie najlepiej określić skuteczność takich środków, zwłaszcza w porównaniu z innymi narzędziami, oraz dostosować je do potrzeby ukierunkowania wsparcia tam, gdzie jest ono najbardziej potrzebne.

3. SKŁADKA SOLIDARNOŚCIOWA

Ze skrajnego wzrostu cen wynikającego z obecnej sytuacji na rynku, generując zyski wykraczające poza wyniki zwykłej działalności gospodarczej, korzyści czerpią nie tylko przedsiębiorstwa wytwarzające energię elektryczną, ale również sektor paliw kopalnych. Gwałtowny wzrost cen energii i energii elektrycznej stanowi znaczne obciążenie zarówno dla organów publicznych, jak i dla odbiorców i przedsiębiorstw. Należy zatem podjąć działania, aby zapobiec ryzyku, że ceny osiągną poziom ekonomicznie niestabilny, co pociągnie za sobą znacznie większe i potencjalnie poważne skutki społeczne i gospodarcze. Sytuacja ta wymaga zbiorowej reakcji na szczeblu Unii. W związku z tym przywódcy UE i Komisja wskazali na pilną potrzebę zastosowania dodatkowych środków w celu złagodzenia wpływu tych wydarzeń na obywateli i podmioty gospodarcze UE oraz zażegnania groźby dalszego pogłębienia kryzysu.

Aby sfinansować środki niezbędne do reagowania na obecną sytuację kryzysową w gospodarstwach domowych i przedsiębiorstwach, ci, którzy generują nadmierne zyski, muszą podzielić się ich częścią w duchu solidarności.

Niniejsze rozporządzenie wprowadza składkę solidarnościową dla sektora paliw kopalnych mającą zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich. Przedmiotowa składka solidarnościowa jest odpowiednim w obecnej sytuacji wyjątkowym i tymczasowym środkiem, który państwa członkowskie wprowadzają w duchu solidarności w celu złagodzenia bezpośrednich skutków gospodarczych gwałtownych cen energii dla budżetów, odbiorców i przedsiębiorstw organów publicznych w całej Unii.

Wprowadzenie tymczasowej składki solidarnościowej zapewni, by wkład tych sektorów był proporcjonalny do ich zysków wygenerowanych w związku z sytuacją kryzysową. Jednocześnie struktura tej składki zapewni dostępność wystarczających środków na sfinansowanie inwestycji niezbędnych do inwestowania w transformację energetyczną i nowe technologie, w tym na szczeblu UE.

W tym celu w niniejszym wniosku ustanawia się proporcjonalny i odpowiedni do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej środek w formie tymczasowej składki solidarnościowej, opartej na podlegającej opodatkowaniu nadwyżce zysku osiągniętej w roku podatkowym 2022 przez przedsiębiorstwa i stałe zakłady prowadzące działalność wyłącznie w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii. Składka ta zostanie przeznaczona na finansowanie środków złagodzenia obecnego kryzysu, w duchu solidarności między państwami członkowskimi. Środek umożliwi redystrybucję zasobów oraz wsparcie finansowe gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w celu złagodzenia skutków utrzymujących się wysokich cen energii, zmniejszenia zużycia energii, wspierania energochłonnych gałęzi przemysłu ukierunkowanych na odnawialne źródła energii lub efektywność energetyczną oraz rozwoju autonomii energetycznej Unii, z korzyścią dla wszystkich państw członkowskich. Obecne zakłócenia w dostawach gazu i ich wpływ na ceny gazu i energii elektrycznej, wyższe zapotrzebowanie na energię wynikające z rekordowych letnich temperatur w połączeniu z ograniczoną dostępnością niektórych wytwórców energii stwarzają ponadto poważną trudność w dostawach określonego produktu, w tym przypadku energii. Wprowadzany środek pomoże utrzymać sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego i zapewni niezbędną solidarność między państwami członkowskimi. Podział nadwyżki zysku określony w niniejszym instrumencie pozostaje bez uszczerbku dla stosowania art. 107 i 108 TFUE.

4. SPÓJNOŚĆ Z PRZEPISAMI OBOWIĄZUJĄCYMI W TEJ DZIEDZINIE POLITYKI

Proponowany instrument określa tymczasowe, proporcjonalne i nadzwyczajne środki. Uzupełnia on istniejące odpowiednie inicjatywy i prawodawstwo UE i stanowi uzupełnienie inicjatyw już podjętych przez Komisję w odpowiedzi na obecny kryzys na rynkach energii. Wynika on logicznie z istniejących inicjatyw, takich jak zestaw narzędzi do cen energii⁶⁷ przyjęty 13 października 2021 r. oraz plan „REPowerEU” z dnia 18 maja 2022 r., który zawiera wykaz środków, które państwa członkowskie mogą stosować w celu wspierania odbiorców, i stanowi uzupełnienie inicjatywy „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”.

Ponadto elementy dotyczące ograniczenia zapotrzebowania zawarte w proponowanym rozporządzeniu wesprą niedawno przyjęte rozporządzenie (UE) 2022/1032⁸ w sprawie magazynowania, zmniejszając zapotrzebowanie na wytwarzanie energii elektrycznej z gazu, co pomoże państwom członkowskim zachować zapasy gazu uzyskane dzięki obowiązkowi magazynowania i zabezpieczyć dostawy na zimę 2022–2023.

Powaga obecnej sytuacji na rynkach energii elektrycznej uzasadnia rozszerzenie zakresu interwencji państwa o środki proponowane w rozporządzeniu.

Proponowana inicjatywa jest odpowiedzią na rosnące obciążenia związane z cenami detalicznymi odczuwane przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej oraz na potrzebę zmniejszenia zapotrzebowania i dokonania oszczędności gazu w związku z wojną Rosji przeciwko Ukrainie.

Biorąc pod uwagę strukturę proponowanej inicjatywy, w szczególności poziom i tymczasowy charakter proponowanego pułapu dochodu rynkowego w odniesieniu do wytwarzania energii elektrycznej z technologii inframarginalnych, Komisja uważa, że wniosek jest zgodny z celami Europejskiego prawa o klimacie.

5. SPÓJNOŚĆ Z INNYMI POLITYKAMI UNII

Wniosek jest środkiem nadzwyczajnym, który ma być stosowany przez ograniczony czas i który jest spójny z szerszym zestawem inicjatyw mających na celu zwiększenie odporności energetycznej Unii i ograniczenie ryzyka lub skutków ewentualnych sytuacji

⁶ COM(2021) 660 final z dnia 13 października 2021 r.: Łagodzenie skutków wzrostu cen energii: zestaw działań i środków wsparcia.

⁷ COM (2022) 236 final

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. zmieniające rozporządzenia (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu, Dz.U. L 173/17 z dnia 30 czerwca 2022 r.

nadzwyczajnych. Wniosek pozwala utrzymać funkcjonowanie rynku wewnętrznego i nie zagraża jego integralności, ponieważ funkcjonujące transgraniczne rynki energii mają ogromne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw w sytuacji niedoboru dostaw. Zwiększenie koordynacji w ograniczaniu zapotrzebowania na energię elektryczną jest też zgodne z ambicjami Komisji w zakresie Zielonego Ładu i opiera się na tych samych zasadach i celach, które określono w inicjatywie „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”. Ponadto wniosek jest zgodny z zasadami ochrony konsumentów i ma na celu zapewnienie odbiorcom w całej UE przystępnych cen energii.

6. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

Podstawa prawna

Podstawę prawną przedmiotowego instrumentu stanowi art. 122 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Obecne zakłócenia w dostawach gazu i ich wpływ na ceny gazu i energii elektrycznej oraz wyższe zapotrzebowanie na energię wynikające z rekordowych temperatur tego lata w połączeniu z ograniczoną dostępnością niektórych wytwórców energii stwarzają zgodnie z art. 122 TFUE poważne trudności w dostawach produktów energetycznych, w tym przypadku energii. Gwałtowny wzrost cen energii elektrycznej powoduje znaczne obciążenie dla odbiorców i przedsiębiorstw, stwarzając ryzyko, że jeżeli nie zostaną podjęte żadne działania, ceny te osiągną poziom ekonomicznie niestabilny, co pociągnie za sobą znacznie większe i potencjalnie poważne skutki społeczne i gospodarcze. Przywódcy UE i Komisja stwierdzili, że pilnie potrzebne są dodatkowe środki, aby złagodzić skutki tego zjawiska dla obywateli UE i lepiej przygotować się na zbliżającą się zimę.

Środki tymczasowe na mocy proponowanego rozporządzenia odzwierciedlają zasadę solidarności w dziedzinie energii i umożliwiają państwom członkowskim przyjęcie skoordynowanego podejścia do ochrony konsumentów bez uszczerbku dla funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej.

Kluczowe znaczenie dla uniknięcia znaczących zakłóceń rynku wewnętrznego i łańcuchów dostaw, które nadchodzącej zimy mogą zwiększyć ryzyko w zakresie bezpieczeństwa dostaw, ma jak najszybsze wspólne działanie wszystkich państw członkowskich w duchu solidarności. Wszystkie państwa członkowskie odczuły negatywne skutki obecnego kryzysu, ale nie wszystkie mają jednakowe możliwości finansowe wsparcia odbiorców. Może to prowadzić do sytuacji, w której niektóre państwa członkowskie udzielą wsparcia odbiorcom, podczas gdy

inne nie będą w stanie sobie na to pozwolić lub będą wahać się czy zastosować środki interwencji, które mogą mieć negatywny wpływ na wewnętrzny rynek energii elektrycznej.

Najlepszym sposobem poradzenia sobie z wyzwaniami związanymi z nadchodzącą zimą jest skoordynowanie wysiłków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania i redystrybucja nadwyżki dochodu wśród odbiorców znajdujących się w trudnej sytuacji. Koordynując ograniczanie zapotrzebowania, zachowując zdolność do importu energii elektrycznej w razie potrzeby i wykorzystując nadwyżkę dochodu na wsparcie odbiorców, państwa członkowskie będą w stanie skuteczniej wesprzeć konsumentów i przedsiębiorstwa, a tym samym złagodzić wpływ inflacji na całą gospodarkę i wzmocnić odporność rynku wewnętrznego UE. Koordynacja działania jest również konieczna, aby pomóc zwiększyć wypłacalność obywateli i przedsiębiorstw, a tym samym złagodzić wpływ inflacji na całą gospodarkę Unii. Aby uniknąć podważania zasad jednolitego rynku ciężar obciążeń powinien zostać rozdzielony na wszystkie państwa członkowskie, które powinny uczestniczyć we wspólnym wysiłku na rzecz wspierania odbiorców.

Chociaż skutki niedoborów dostaw gazu na ceny energii elektrycznej mają różny wpływ na różne państwa członkowskie, wszystkie państwa członkowskie muszą zobowiązać się do zastosowania tego środka, aby zmniejszyć zużycie energii elektrycznej w tym samym stopniu. Skoordynowane wysiłki na szczeblu UE mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną w całej UE obniżą ogólne zużycie energii elektrycznej w całej Unii, prowadząc do spadku hurtowych cen energii elektrycznej, a następnie do obniżki cen dla odbiorców. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu spowoduje również zmniejszenie zapotrzebowania na elektrownie gazowe, ponieważ ogólne zapotrzebowanie na energię elektryczną będzie mniejsze. Taka skoordynowana reakcja pozwoli wykorzystać potencjał oszczędności energii elektrycznej w UE, co nie jest możliwe na taką skalę bez koordynacji działania wszystkich państw członkowskich na szczeblu UE. Wszystkie państwa członkowskie będą uczestniczyć we wspólnym wysiłku na rzecz obniżenia cen i zapobiegania zagrożeniom dla bezpieczeństwa dostaw. Ponieważ na wewnętrznym rynku energii elektrycznej systemy elektroenergetyczne państw członkowskich są w dużym stopniu zintegrowane, środek ten będzie skuteczny jedynie wówczas, gdy wszystkie państwa członkowskie będą równie aktywnie uczestniczyć w ograniczaniu zapotrzebowania.

W tym samym duchu, dzięki jednolitemu pułapowi dochodu z inframarginalnych technologii wytwarzania energii, solidarność między państwami członkowskimi pozwoli państwom

członkowskim wygenerować dochody na finansowanie środków wsparcia odbiorców końcowych energii elektrycznej, przy jednoczesnym zachowaniu sygnałów cenowych na rynkach w całej Europie i utrzymaniu handlu transgranicznego. W związku z tym zapewni ona, by energia elektryczna w Europie docierała do miejsc, w których jest najbardziej potrzebna, oraz by energia elektryczna wytwarzana taniej była eksportowana do państw członkowskich, w których jej wytwarzanie jest droższe. Takie skoordynowane wysiłki państw członkowskich są zatem zgodne z zasadą solidarności energetycznej między państwami członkowskimi i obywatelami Unii.

Środek ten jest ponadto zgodny z obecnym sposobem handlu i ustalania cen energii elektrycznej w całej Europie, więc gwarantuje, że handel i podział energii pozostaną nienaruszone, że państwa członkowskie będą nadal mogły polegać na swoich sąsiadach w zakresie importu oraz że te państwa członkowskie, których krajowy potencjał produkcji jest niższy, a zasoby naturalne ograniczone, będą lepiej chronione przed ryzykiem zakłóceń w dostawach. Uzasadnione jest zatem oparcie proponowanego instrumentu na art. 122 ust. 1 TFUE.

Skrajny wzrost cen doprowadził do sytuacji, w której nie tylko wiele gospodarstw domowych stoi w obliczu poważnych wyzwań związanych z opłacaniem rachunków, ale również powstało poważne zagrożenie dla gospodarki. Ponieważ w obecnych ramach regulacyjnych nie przewidziano zakresu obecnych problemów, należy umożliwić interwencję państwa w zakresie cen detalicznych również dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz, pod pewnymi warunkami, interwencję, która spowoduje zarówno dla gospodarstw domowych, jak i MŚP obniżenie cen do poziomu poniżej kosztów dostawców energii.

Wpływ niedoborów dostaw gazu na ceny energii elektrycznej, a także możliwości finansowania środków wsparcia z budżetu państwa różnią się jednak w poszczególnych państwach członkowskich. W rezultacie skutki kryzysu są nieproporcjonalne w niektórych częściach Unii, gdzie odbiorcy nie są w stanie uzyskać dostępu do potrzebnej im energii, ponieważ dostawcy wycofują się z rynku. Jeżeli proponowane środki nie zostaną wprowadzone istnieje ryzyko, że tylko państwa członkowskie dysponujące przestrzenią fiskalną będą w stanie chronić tych odbiorców i dostawców, co doprowadzi do poważnych zakłóceń na rynku wewnętrznym. Jednolity obowiązek przekazania nadwyżki dochodu odbiorcom końcowym, ustanowiony na mocy proponowanego rozporządzenia, zagwarantuje, że co do zasady wszystkie państwa członkowskie będą w stanie chronić swoich odbiorców i że przeznaczą te dodatkowe zasoby na ten sam cel. Pozytywny wpływ na ceny energii

wpłyne korzystnie na wzajemnie połączony rynek UE, a także przyczyni się do obniżenia stopy inflacji. We wzajemnie połączonej gospodarce Unii środki krajowe będą zatem miały pozytywny wpływ również na inne państwa członkowskie.

Ochrona odbiorców i przedsiębiorstw przed gwałtownym wzrostem cen energii w całej Unii, przy jednoczesnym zachowaniu sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego i zapewnieniu niezbędnej solidarności między państwami członkowskimi wymaga ustanowienia przez państwa członkowskie razem skoordynowanej, tymczasowej i podlegającej wspólnym ramom składki solidarnościowej, opartej na podlegającej opodatkowaniu nadwyżce zysku osiągniętej w roku podatkowym 2022 przez unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, w Unii. Uzasadnione jest zatem oparcie proponowanego instrumentu na art. 122 ust. 1 TFUE. Ustanowienie składki solidarnościowej wnosi element sprawiedliwego podziału do pakietu środków, które zostaną wprowadzone w kontekście interwencji nadzwyczajnej w dziedzinie energii.

Niniejszy wniosek zapewnia zatem koordynację wysiłków wszystkich państw członkowskich. Niniejsze rozporządzenie odzwierciedla zatem zasadę solidarności energetycznej, która jest, jak niedawno potwierdził Trybunał Sprawiedliwości, podstawową zasadą prawa Unii⁹.

Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Środki planowane w ramach niniejszej inicjatywy są w pełni zgodne z zasadą pomocniczości. Ze względu na znaczną niepewność na unijnym rynku energii elektrycznej oraz wynikającą z niej nadzwyczajnie wysoką cenę spowodowaną wykorzystywaniem przez Rosję dostaw gazu jako broni, istnieje potrzeba podjęcia działań na szczeblu Unii. Skoordynowane podejście polegające na ograniczeniu zapotrzebowania na energię elektryczną w całej Unii w duchu solidarności jest konieczne, aby zminimalizować ryzyko potencjalnych poważnych zakłóceń w miesiącach zimowych, kiedy zużycie energii elektrycznej i produkcja energii elektrycznej z gazu będą wyższe.

Biorąc pod uwagę bezprecedensowy charakter kryzysu dostaw gazu oraz rolę gazu jako technologii kluczowej do zaspokajania zapotrzebowania na energię elektryczną, uzasadnione jest również podjęcie działań na szczeblu Unii w odniesieniu do rynków energii elektrycznej. Państwa członkowskie muszą mieć możliwość polegania zimą w razie potrzeby na imporcie, co podkreśla znaczenie wewnętrznego rynku energii elektrycznej. Energia musi w dalszym ciągu przepływać w Europie, aby kryzys cenowy nie przerodził się w kryzys bezpieczeństwa

⁹ Wyrok w sprawie C-848/19 P (Niemcy przeciwko Polsce).

dostaw. Musi ona być jednak przystępna cenowo i należy rozwiązać problem niewspółmiernego wzrostu rachunków odbiorców za energię elektryczną. Aby zachować funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego oraz transgranicznego handlu i inwestycji, wspólne podejście do pułapu dochodów z tytułu technologii inframarginalnych jest jednocześnie rozsądne, właściwe i proporcjonalne.

Jeżeli chodzi o energię elektryczną, niniejszy wniosek określa ostateczny wynik, jaki mają przynieść te środki, w formie określenia środków ograniczania zapotrzebowania i prawnie wiążących zobowiązań w zakresie redukcji zużycia energii kiedy ceny energii elektrycznej są najwyższe oraz ograniczenia dochodu z technologii inframarginalnych. Jednocześnie daje państwom członkowskim pełną autonomię w wyborze najskuteczniejszych sposobów spełnienia tych obowiązków zgodnie z ich krajową specyfiką i rozszerza możliwość interwencji państw członkowskich w regulację cen. Ścisłej ujmując:

- W odniesieniu do ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną, proponowane rozporządzenie określa wiążące cele, które należy osiągnąć, pozostawiając jednocześnie państwom członkowskim wybór środków do ich osiągnięcia.
- W odniesieniu do pułapu dochodu, służącego finansowaniu wsparcia odbiorców, proponowane rozporządzenie ustanawia jednolity pułap mający zastosowanie w Unii. Państwa członkowskie zachowują jednak prawo do wprowadzania dalszych ograniczeń, o ile są one proporcjonalne, nie zakłócają funkcjonowania hurtowych rynków energii elektrycznej, zapewniają pokrycie kosztów inwestycji, nie zagrażają sygnałom inwestycyjnym oraz są zgodne z prawem Unii. Nadwyżka dochodu będzie wykorzystywana na wsparcie odbiorców, ale państwa członkowskie będą miały pełną swobodę w zakresie sposobów zapewnienia, aby ta nadwyżka dochodu do nich dotarła.
- Jeżeli chodzi o środki interwencji publicznej w zakresie cen detalicznych, proponowane rozporządzenie *de facto* rozszerza zakres stosowania takich środków przez państwa członkowskie w porównaniu z obecnymi ramami prawnymi na szczeblu Unii, co jest zgodne z zasadą pomocniczości.

Jeżeli chodzi o środek w sektorze paliw kopalnych, tymczasowa składka solidarnościowa stanowi odpowiedź na problem, z którym borykają się wszystkie państwa członkowskie i który obecnie starają się rozwiązać w różny sposób za pomocą ram regulujących składkę solidarnościową na szczeblu europejskim. Wspólna inicjatywa na szczeblu Unii, polegająca na obowiązkowym wprowadzeniu w każdym państwie członkowskim składki solidarnościowej dla niektórych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność głównie w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii. Same państwa członkowskie nie mogą skutecznie rozwiązać tego problemu.

Składka solidarnościowa wprowadzona niniejszym rozporządzeniem zwiększy dochody budżetu państwa i umożliwi państwom członkowskim finansowanie z nich środków mających na celu zmniejszenie obciążeń związanych z wysokimi kosztami energii dla odbiorców, w szczególności osób i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. Jednak nie każde państwo członkowskie wprowadziło takie środki, a zakres już przyjętych środków różni się w poszczególnych państwach członkowskich.

W związku z tym obowiązkowa składka solidarnościowa z tytułu nadwyżki zysku regulowana wspólnymi ramami unijnymi zapewni wystarczająco równe warunki działania w całej Unii oraz pozwoli organom wszystkich państw członkowskich wykorzystać wpływ z tej nadwyżki zysku, co umożliwi im skuteczniejsze reagowanie na wyjątkowe zjawisko gwałtownego wzrostu cen energii, wymagające pilnych działań we wszystkich państwach członkowskich. W związku z tym inicjatywa UE wniesie wartość dodaną w porównaniu z indywidualnymi działaniami podejmowanymi na szczeblu krajowym.

Ponieważ ze względu na swoją skalę i skutki środek ten może zostać skuteczniej zrealizowany na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

Proporcjonalność

Inicjatywa jest zgodna z zasadą proporcjonalności. Interwencja polityczna w zakresie art. 122 ust. 1 TFUE jest odpowiednia do sytuacji gospodarczej i proporcjonalna do wymiaru i charakteru określonych problemów oraz do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Z uwagi na bezprecedensową sytuację geopolityczną i poważne zagrożenie dla środków utrzymania obywateli i gospodarki UE istnieje wyraźna potrzeba skoordynowanych działań. Skoordynowane wysiłki na rzecz zmniejszenia ogólnego zużycia energii elektrycznej, jak również zużycia energii elektrycznej w godzinach szczytu, ograniczenie dochodów osiąganych przez inframarginalnych producentów energii elektrycznej oraz zapewnienie państwom członkowskim większych możliwości interwencji publicznej w zakresie ustalania cen detalicznych są odpowiednim sposobem na zmniejszenie istniejącej presji na niekorzystny dla konsumentów wzrost cen energii elektrycznej. Jednocześnie nie można zastosować żadnych innych, mniej inwazyjnych środków, które pozwoliłyby równie skutecznie osiągnąć ten cel.

Proponowana składka solidarnościowa jest zgodna z zasadą proporcjonalności, ponieważ nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów. Opiera się on na obliczeniach i

wprowadza stawki, gwarantujące objęcie tą składką części zysku, bez niepotrzebnego utrudniania przedsiębiorstwom energetycznym działającym w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii wykorzystania tego zysku na przyszłe inwestycje lub do zapewnienia ich rentowności. Dlatego też stawka zaproponowana w rozporządzeniu jest ograniczona do jednej trzeciej nadwyżki zysku podlegającego opodatkowaniu po zastosowaniu bufora do podstawy opodatkowania. Aby jednak zapewnić uwzględnienie szczególnych okoliczności w państwach członkowskich, proponowana stawka jest stawką minimalną, a państwa członkowskie mogą zastosować wyższą stawkę, jeżeli uznają to za konieczne.

Składka solidarnościowa ma oprócz tego charakter tymczasowy i ogranicza się do nadwyżki zysku osiągniętej w roku budżetowym 2022 i ma zastosowanie wyłącznie do nadwyżki zysku w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, z uwzględnieniem nieoczekiwanego zysku uzyskanego w wyniku nieprzewidywalnych okoliczności. Państwa członkowskie, w których już obowiązuje krajowy podatek lub podatek przekraczający proponowaną stawkę składki solidarnościowej, mogą nadal stosować istniejącą wyższą stawkę w celu uwzględnienia specyfiki krajowej, która była powodem przyjęcia takiej stawki.

W związku z tym wniosek nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów określonych w obecnym instrumencie. Proponowane środki uznaje się za proporcjonalne i w miarę możliwości opierają się one na istniejących inicjatywach, które zostały pozytywnie przyjęte przez państwa członkowskie.

Wybór instrumentu

Biorąc pod uwagę skalę kryzysu energetycznego, jego potencjalne skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz pilną potrzebę ich złagodzenia, Komisja uważa, że podejmowane działania powinny mieć formę rozporządzenia o zasięgu ogólnym, mającego bezpośrednie i natychmiastowe zastosowanie. Doprowadzi to do szybkiego stworzenia jednolitego i ogólnounijnego mechanizmu współpracy.

7. KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCENY SKUTKÓW

Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Ze względu na politycznie drażliwy charakter wniosku oraz pilną potrzebę przygotowania go na czas, aby mógł zostać przyjęty przez Radę, nie można było przeprowadzić specjalnych konsultacji z zainteresowanymi stronami.

Komisja planuje jednak nawiązać współpracę z zainteresowanymi stronami, w szczególności z sektorami energochłonnymi, aby zapewnić pomyślne wdrożenie niniejszego rozporządzenia.

Ze względu na tymczasowy i pilny charakter środków, które stanowią odpowiedź na sytuację nadzwyczajną, nie można było przeprowadzić oceny skutków.

Prawa podstawowe

Nie zidentyfikowano negatywnego wpływu na prawa podstawowe. Środki w ramach tego instrumentu nie będą miały wpływu na prawa odbiorców sklasyfikowanych jako chronieni na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1938, w tym wszystkich odbiorców będących gospodarstwami domowymi. Ponadto pułap dochodu i wprowadzenie w proponowanym rozporządzeniu tymczasowej składki solidarnościowej w pełni uwzględniają potrzebę ochrony uzasadnionych oczekiwań i istniejących inwestycji, a zatem nie będą stanowić zagrożenia dla prawa do posiadania i korzystania z mienia nabytego zgodnie z prawem. Instrument ten umożliwi państwom członkowskim zmniejszenie ryzyka związanego z niedoborem gazu i wynikającym z niego gwałtownym wzrostem cen energii, który w przeciwnym razie miałby poważne konsekwencje dla gospodarki i społeczeństwa. Gwarantując, że dostawcy zobowiązani do sprzedaży energii elektrycznej poniżej kosztów otrzymają rekompensatę, gwarantuje się, że takie osoby nie zostaną pozbawione ich praw podstawowych, jednak bez uszczerbku dla zastosowania zasad pomocy państwa.

8. WPLYW NA BUDŻET

Niniejszy wniosek nie wymaga dodatkowych środków z budżetu UE.

9. ELEMENTY FAKULTATYWNE

Nie dotyczy.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 122 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Od września 2021 r. na rynkach energii elektrycznej obserwuje się bardzo wysokie ceny. Jak stwierdził ACER w swojej ocenie struktury hurtowego rynku energii elektrycznej w UE w kwietniu 2022 r.¹⁰, jest to głównie konsekwencją wysokiej ceny gazu, który jest wykorzystywany jako materiał do produkcji energii elektrycznej. Elektrownie opalane gazem ziemnym są często potrzebne do zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną, gdy zapotrzebowanie jest najwyższe w ciągu dnia lub gdy ilości energii elektrycznej wytworzonej w wyniku zastosowania innych technologii, takich jak energia jądrowa, wodna lub energia odnawialna o nieprzewidywalnej charakterystyce produkcji, nie wystarczają do pokrycia zapotrzebowania. Od lutego 2022 r. eskalacja rosyjskiej agresji wojskowej przeciwko Ukrainie, będącej umawiającą się stroną Wspólnoty Energetycznej, doprowadziła do znacznego spadku dostaw gazu. Rosyjska inwazja na Ukrainę spowodowała również niepewność co do dostaw innych towarów, takich jak węgiel kamienny i ropa naftowa, wykorzystywanych w instalacjach wytwarzających energię. Doprowadziło to do znacznego dodatkowego wzrostu i zmienności cen energii elektrycznej.
- (2) Niedawne znacznie niższe poziomy dostaw gazu i intensyfikacja zakłóceń w dostawach gazu z Rosji wskazują na znaczne ryzyko całkowitego wstrzymania dostaw rosyjskiego gazu w najbliższej przyszłości. Aby zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii w Unii, Rada przyjęła rozporządzenie (UE) 2022/1369¹¹, które przewiduje dobrowolne zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny o 15 % zimą i daje Radzie możliwość ogłoszenia unijnego stanu alarmowego dotyczącego bezpieczeństwa dostaw, w przypadku ogłoszenia którego ograniczenie zapotrzebowania na gaz stałoby się obowiązkowe.

¹⁰

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

¹¹ Rozporządzenie (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

- (3) Jednocześnie wyjątkowo wysokie temperatury zaobserwowane latem 2022 r. zwiększyły zapotrzebowanie na energię elektryczną do celów chłodzenia, zwiększając presję na wytwarzanie energii elektrycznej, podczas gdy ze względu na okoliczności techniczne i wynikające z pogody wytwarzanie energii elektrycznej przy pomocy niektórych technologii było znacznie niższe od poziomów historycznych. Wynikało to głównie z wyjątkowej suszy, która doprowadziła do: (i) niedoboru w produkcji energii elektrycznej przez elektrownie jądrowe w różnych państwach członkowskich, spowodowanego brakiem wody chłodzącej, (ii) spadku wytwarzania energii wodnej oraz (iii) niskiego poziomu wody w głównych rzekach, co miało negatywny wpływ na transport towarów wykorzystywanych jako paliwo wsadowe do wytwarzania energii. Ta bezprecedensowa sytuacja spowodowała, że ilość energii elektrycznej wytwarzanej przez elektrownie opalane gazem ziemnym utrzymywała się na stałym wysokim poziomie, co przyczyniło się do wyjątkowych i rażąco wysokich hurtowych cen energii elektrycznej. Mimo ograniczonej dostępności zdolności wytwórczych w niektórych państwach członkowskich wymiana energii elektrycznej między państwami członkowskimi pomogła uniknąć incydentów związanych z bezpieczeństwem dostaw i pomogła złagodzić zmienność cen na rynkach UE, zwiększając tym samym odporność każdego państwa członkowskiego na wstrząsy cenowe.
- (4) Skok cen na hurtowych rynkach energii elektrycznej doprowadził do gwałtownego wzrostu cen detalicznych energii elektrycznej, który zgodnie z przewidywaniami utrzyma się przed kolejnym sezonem grzewczym, stopniowo dotykając większość umów konsumenckich. Gwałtowny wzrost cen gazu i wynikające z niego zapotrzebowanie na paliwa alternatywne doprowadziły też do wzrostu cen innych surowców, takich jak ceny ropy i węgla.
- (5) Obecny kryzys energetyczny dotknął wszystkie państwa członkowskie, choć w różnym stopniu. Gwałtowny wzrost cen energii w znacznym stopniu przyczynia się do ogólnej inflacji w strefie euro i spowolnienia wzrostu gospodarczego w Unii.
- (6) Konieczna jest zatem szybka i skoordynowana reakcja. Wdrożenie narzędzia nadzwyczajnego umożliwiłoby tymczasowe ograniczenie ryzyka osiągnięcia przez ceny energii elektrycznej i koszt energii elektrycznej dla odbiorców końcowych jeszcze mniej zrównoważonych poziomów oraz przyjęcia przez państwa członkowskie nieskoordynowanych środków krajowych, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu dostaw na szczeblu Unii i stanowić dodatkowe obciążenie dla unijnego przemysłu i odbiorców. W duchu solidarności między państwami członkowskimi konieczne jest skoordynowanie wysiłków państw członkowskich w nadchodzącym sezonie zimowym 2022–23 w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii i zapewnienia, aby obecny kryzys nie powodował trwałych szkód dla odbiorców i gospodarki, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych.
- (7) Obecne zakłócenia w dostawach gazu, ograniczona dostępność niektórych elektrowni oraz wpływ tych zjawisk na ceny gazu i energii elektrycznej stanowią poważne trudności w dostawach gazu i produktów energetycznych w rozumieniu art. 122 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Istnieje poważne ryzyko, że w przypadku dalszych zakłóceń w dostawach gazu i mroźnego sezonu zimowego zwiększających zapotrzebowanie na gaz i energię elektryczną w nadchodzącym sezonie zimowym sytuacja może ulec dalszemu pogorszeniu. Takie dalsze pogorszenie może doprowadzić do większej presji na wzrost cen gazu i innych surowców energetycznych, co wpłynie na ceny energii elektrycznej.

- (8) Konieczna jest zjednoczona i dobrze skoordynowana ogólnounijna reakcja, aby stawić czoła gwałtownemu wzrostowi cen energii elektrycznej i jego wpływowi na gospodarstwa domowe i przemysł. Nieskoordynowane środki krajowe mogłyby mieć wpływ na funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii, zagrozić bezpieczeństwu dostaw i prowadzić do dalszego wzrostu cen w państwach członkowskich najbardziej dotkniętych kryzysem. Ochrona integralności wewnętrznego rynku energii elektrycznej ma zatem kluczowe znaczenie dla zachowania i wzmocnienia niezbędnej solidarności między państwami członkowskimi.
- (9) Chociaż niektóre państwa członkowskie mogą być bardziej narażone na skutki zakłóceń dostaw gazu z Rosji i wynikające z nich podwyżek cen, wszystkie państwa członkowskie mogą przyczynić się do ograniczenia szkód gospodarczych spowodowanych tymi zakłóceniami, wykorzystując odpowiednie środki ograniczania zapotrzebowania. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną na szczeblu krajowym może mieć pozytywny, ogólnounijny wpływ na ceny energii elektrycznej, ponieważ rynki energii elektrycznej są ze sobą powiązane, a oszczędności w jednym państwie członkowskim przynoszą korzyści również innym państwom członkowskim.
- (10) Nieskoordynowane pułapy dochodów z energii elektrycznej wytwarzanej przez wytwórców o niższych kosztach marginalnych, wykorzystujących np. odnawialne źródła energii, energię jądrową i węgiel brunatny (wytwórcy inframarginalni) mogą prowadzić do znaczących zakłóceń między wytwórcami w Unii, ponieważ konkurują oni w całej UE na połączonych rynkach energii elektrycznej. Zobowiązanie do ustanowienia wspólnego ogólnounijnego pułapu nadwyżki dochodu pozwoli uniknąć takich zakłóceń. Ponadto nie wszystkie państwa członkowskie mogą wspierać konsumentów w takim samym zakresie ze względu na ograniczone zasoby finansowe, a jednocześnie niektórzy wytwórcy energii elektrycznej mogą nadal uzyskiwać znaczne nadwyżki dochodu. Solidarność między państwami członkowskimi, dzięki jednolitemu pułapowi dochodów w sektorze inframarginalnych technologii wytwarzania energii elektrycznej, przyniesie państwom członkowskim dochody umożliwiające sfinansowanie środków przeznaczonych na wsparcie odbiorców końcowych energii elektrycznej, takich jak gospodarstwa domowe, MŚP i energochłonne sektory przemysłu, przy jednoczesnym zachowaniu sygnałów cenowych na rynkach w całej Europie i utrzymaniu handlu transgranicznego.
- (11) Ze względu na drastyczny wzrost cen detalicznych gazu i energii elektrycznej szczególne znaczenie mają interwencje państwa mające na celu ochronę odbiorców detalicznych. Jednak wpływ niedoborów gazu na ceny energii elektrycznej, a także możliwości finansowania środków wsparcia z budżetu państwa różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Gdyby jedynie te państwa członkowskie, które dysponują wystarczającymi zasobami, mogły chronić tych odbiorców i dostawców, doprowadziłoby to do poważnych zakłóceń na rynku wewnętrznym. Jednolity obowiązek przenoszenia nadwyżki dochodu na odbiorców końcowych umożliwi wszystkim państwom członkowskim ochronę ich odbiorców. Pozytywny wpływ na ceny energii będzie oddziaływał pozytywnie na wzajemnie połączony rynek UE i przyczyni się do obniżenia stopy inflacji. W związku z tym oraz w duchu solidarności, środki krajowe – we wzajemnie połączonej gospodarce Unii – wywrą również pozytywny wpływ na inne państwa członkowskie.
- (12) Środek polegający na składce solidarnościowej od przedsiębiorstw paliw kopalnych prowadzących działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii jest środkiem wyjątkowym i ściśle tymczasowym. W obecnej sytuacji właściwe wydaje się podjęcie działań na szczeblu Unii w celu złagodzenia bezpośrednich skutków gospodarczych

gwałtownego wzrostu cen energii dla budżetów organów publicznych, konsumentów i przedsiębiorstw w całej Unii.

- (13) Składka solidarnościowa jest odpowiednim środkiem umożliwiającym rozwiązanie problemu nadwyżek zysków wynikających z nieprzewidzianych okoliczności. Zyski te nie odpowiadają żadnemu stałemu zyskowi, na który podmioty te liczyłyby lub mogłyby liczyć w normalnych okolicznościach, gdyby na rynkach energii nie zaszły nieprzewidywalne zdarzenia. W związku z tym wprowadzenie składki solidarnościowej stanowi wspólny i skoordynowany środek, który umożliwia – w duchu solidarności – generowanie dodatkowych wpływów dla organów krajowych na udzielenie wsparcia finansowego gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom poważnie dotkniętym drastycznym wzrostem cen energii, a jednocześnie zapewnia równe warunki działania w całej Unii i na rynku wewnętrznym. Powinna ona być stosowana równoległe do zwykłych podatków od osób prawnych nakładanych przez każde państwo członkowskie na dane przedsiębiorstwa.
- (14) Aby zapewnić spójność polityki energetycznej, środki powinny funkcjonować jako wzajemnie zależny pakiet, wzmacniając siebie nawzajem. Wszystkie państwa członkowskie powinny być w stanie wspierać konsumentów w ukierunkowany sposób, poprzez nadwyżki dochodu wynikające z wprowadzenia pułapu dochodów rynkowych z infamarginalnego wytwarzania energii elektrycznej, poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną, co przyczyni się do obniżenia cen energii, oraz poprzez wpływy ze składki solidarnościowej nałożonej na przedsiębiorstwa paliw kopalnych prowadzące działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii. Jednocześnie niższe zapotrzebowanie powinno mieć pozytywny wpływ na zmniejszenie ryzyka dla bezpieczeństwa dostaw, zgodnie z celami dyrektywy (UE) 2019/944.
- (15) Państwa członkowskie powinny zatem dążyć do zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej brutto przez wszystkich odbiorców, w tym tych, którzy nie są jeszcze wyposażeni w inteligentne systemy pomiarowe lub urządzenia umożliwiające im monitorowanie ich zużycia w określonych godzinach dnia.
- (16) W celu zachowania zapasów paliw na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej, a w szczególności w odniesieniu do najdroższych godzin zużycia energii elektrycznej, w przypadku gdy wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach opalanych gazem ma szczególnie znaczący wpływ na cenę marginalną (krańcową), każde państwo członkowskie powinno zmniejszyć swoje zużycie energii elektrycznej brutto w określonych godzinach cen szczytowych.
- (17) W oparciu o typowy profil zużycia energii elektrycznej w godzinach szczytu, wiążący cel wynoszący 5 % w godzinach cen szczytowych zapewniłby większe ukierunkowanie państw członkowskich na konsumentów, którzy mogą być elastyczni, jeśli zaproponuje im się oferty skłaniające do ograniczenia zużycia w pewnych godzinach, w tym za pośrednictwem agregatorów. W związku z tym zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną o co najmniej 5 % w wybranych godzinach powinno prowadzić do zmniejszenia zużycia gazu i ułatwić rozłożenie zapotrzebowania na poszczególne godziny, co będzie miało wpływ na godzinowe ceny rynkowe.
- (18) Państwa członkowskie powinny mieć swobodę wyboru odpowiednich środków służących osiągnięciu celów w zakresie ograniczenia zapotrzebowania, tak aby mogły one odzwierciedlać specyfikę krajową. Opracowując środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną, państwa członkowskie powinny zapewnić,

aby takie środki były zaprojektowane w taki sposób, aby nie podważać unijnych celów w zakresie elektryfikacji określonych w komunikacie pt. „Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego”. Elektryfikacja ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia zależności UE od paliw kopalnych i zapewnienia długoterminowej strategicznej autonomii Unii Europejskiej, ponieważ prowadzi ona do ograniczenia skali obecnego kryzysu energetycznego i zapobieżenia przyszłym. Środki mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto mogą obejmować krajowe kampanie informacyjne, publikowanie ukierunkowanych informacji na temat prognozowanej sytuacji w systemie elektroenergetycznym, środki regulacyjne ograniczające zużycie energii innej niż niezbędna oraz ukierunkowane zachęty do ograniczania zużycia energii elektrycznej.

- (19) Określając odpowiednie środki ograniczania zapotrzebowania w godzinach szczytu, państwa członkowskie powinny w szczególności rozważyć środki rynkowe, takie jak aukcje lub systemy przetargów, za pomocą których mogłyby zachęcać do zmniejszenia zużycia w sposób efektywny ekonomicznie. Aby zapewnić skuteczność i szybkie wdrożenie, państwa członkowskie będą mogły wykorzystywać istniejące inicjatywy i rozszerzać istniejące systemy, aby rozwijać odpowiedź odbioru. Środki podejmowane na szczeblu krajowym będą mogły również obejmować zachęty finansowe lub rekompensatę dla uczestników rynku, jeżeli wymiennie zmniejszą zapotrzebowanie w stosunku do oczekiwanego normalnego zużycia.
- (20) Aby pomóc państwom członkowskim w osiągnięciu niezbędnego zmniejszenia zapotrzebowania, jak określono w niniejszym rozporządzeniu, i dostarczyć im wytycznych, Komisja powinna ułatwić wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi.
- (21) Biorąc pod uwagę nadzwyczajny i nagły wzrost cen energii elektrycznej oraz bezpośrednie ryzyko dalszego ich wzrostu, konieczne jest, aby państwa członkowskie niezwłocznie ustanowiły środki niezbędne do osiągnięcia redukcji zużycia energii elektrycznej brutto, aby ułatwić szybkie obniżki cen i zminimalizować wykorzystanie paliw kopalnych.
- (22) Na rynku hurtowym dnia następnego oferty najtańszych elektrowni są wysyłane w pierwszej kolejności, ale cena dla wszystkich uczestników rynku jest ustalana przez ostatni zakład niezbędny do pokrycia zapotrzebowania, tj. ten, który ma najwyższe koszty marginalne w momencie rozliczenia rynku. Niedawny gwałtowny wzrost cen gazu i węgla kamiennego przełożył się na wyjątkowy i trwały wzrost cen ofert które zakłady wytwarzania energii opalane gazem i węglem składają na rynku hurtowym dnia następnego. To z kolei doprowadziło do wyjątkowo wysokich cen na rynku dnia następnego w całej Unii, ponieważ są to często elektrownie o najwyższych kosztach marginalnych, niezbędne do zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną.
- (23) Biorąc pod uwagę rolę ceny na rynku dnia następnego jako punktu odniesienia dla cen na innych hurtowych rynkach energii elektrycznej oraz fakt, że wszyscy uczestnicy rynku otrzymują cenę rozliczeniową, technologie o znacznie niższych kosztach marginalnych stale odnotowywały wysokie dochody od czasu inwazji na Ukrainę przez Rosję w lutym 2022 r., znacznie powyżej ich oczekiwań przy podejmowaniu decyzji o inwestycjach.
- (24) W sytuacji, w której konsumenci są narażeni na wyjątkowo wysokie ceny, które szkodzą również gospodarce Unii, konieczne jest tymczasowe ograniczenie nadzwyczajnych dochodów rynkowych producentów o niższych kosztach

marginalnych poprzez zastosowanie pułapu takich dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej w Unii.

- (25) Poziom, na którym ustala się pułap dochodów, nie powinien zagrażać zdolności producentów, do których jest stosowany – w tym producentów energii ze źródeł odnawialnych – do odzyskania kosztów inwestycji i kosztów operacyjnych oraz powinien chronić przyszłe inwestycje w zdolności wytwórcze niezbędne do utworzenia niskoemisyjnego i niezawodnego systemu elektroenergetycznego i zachęcać do takich inwestycji. Jednolity pułap dochodów w całej Unii jest niezbędny do zachowania funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej, ponieważ pozwoli on utrzymać konkurencję cenową między producentami energii elektrycznej wykorzystującymi różne technologie, w szczególności odnawialne źródła energii.
- (26) Chociaż sporadyczne i krótkoterminowe ceny szczytowe można uznać za normalną cechę na rynku energii elektrycznej i mogą one być przydatne dla niektórych inwestorów w celu odzyskania inwestycji w wytwarzanie energii elektrycznej, skrajny i trwały wzrost cen obserwowany od lutego 2022 r. znacznie różni się od normalnej sytuacji rynkowej okazjonalnych cen szczytowych. W związku z tym pułapu nie należy ustalać poniżej uzasadnionych oczekiwań uczestników rynku co do średniego poziomu cen energii elektrycznej w godzinach, w których zapotrzebowanie na energię elektryczną było najwyższe przed inwazją Rosji na Ukrainę. Przed lutym 2022 r. średnie ceny szczytowe na hurtowym rynku energii elektrycznej w Unii w ostatnich dziesięcioleciach utrzymywały się konsekwentnie znacznie poniżej 180 EUR za MWh, pomimo różnic w cenach energii elektrycznej między regionami w Unii. Ponieważ uczestnicy rynku podejmowali początkowo decyzje dotyczące inwestycji w oparciu o oczekiwanie, że ceny będą średnio niższe od tego poziomu w godzinach szczytu, ustalenie pułapu na poziomie 180 EUR/MWh znacznie przewyższa pierwotne oczekiwania rynku. Pozostawiając margines w odniesieniu do ceny, jakiej inwestorzy mogliby racjonalnie oczekiwać, należy jednocześnie zapewnić, aby pułap dochodów nie był sprzeczny z początkową oceną rentowności inwestycji.
- (27) Ponadto pułap w wysokości 180 EUR/MWh uwzględnienia rozsądny margines i jest zdecydowanie wyższy niż obecne łączne uśrednione koszty wytworzenia energii (LCOE) dla wszystkich istotnych technologii wytwarzania, co umożliwia producentom, do których ma on zastosowanie, pokrycie ich inwestycji i kosztów operacyjnych. Biorąc pod uwagę, że obliczenia wybrane w niniejszym wniosku pozostawiają znaczny margines między rozsądnymi LCOE a pułapem dochodów, nie można oczekiwać, że pułap ten zaszkodzi inwestycjom w nowe zdolności inframarginalne.
- (28) Aby uniknąć znaczącego wpływu na początkowo oczekiwaną rentowność projektu, pułap powinien być ustalany raczej w odniesieniu do dochodów rynkowych, a nie całkowitych dochodów z wytwarzania (w tym innych potencjalnych źródeł dochodów, takich jak premia gwarantowana). Niezależnie od formy umowy, w ramach której może odbywać się obrót energią elektryczną, pułap powinien mieć zastosowanie wyłącznie do zrealizowanych dochodów rynkowych. Jest to konieczne, aby nie szkodzić producentom, którzy nie czerpią korzyści z obecnych wysokich cen energii elektrycznej, ponieważ zabezpieczyli swoje dochody przed wahaniami na hurtowym rynku energii elektrycznej. W związku z tym, w zakresie, w jakim istniejące lub przyszłe zobowiązania umowne, takie jak umowy zakupu energii ze źródeł odnawialnych i inne rodzaje umów zakupu energii lub terminowe zabezpieczenia skutkują dochodami rynkowymi z produkcji energii elektrycznej do poziomu pułapu, nie będą one objęte jego zastosowaniem.

- (29) Środek wprowadzający pułap dochodów nie powinien zatem zniechęcać uczestników rynku do zawierania umów zakupu energii ze źródeł odnawialnych. Biorąc pod uwagę bezpośrednie korzyści, jakie umowy te przynoszą konsumentom końcowym, państwa członkowskie powinny nadal je promować, korzystając z zalecenia Komisji z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń na projekty dotyczące energii odnawialnej oraz ułatwienia zawierania umów zakupu energii elektrycznej, wraz z praktykami opisanymi w rozdziale II wytycznych w załączniku do wspomnianego zalecenia.
- (30) Wprowadzenie jednolitego pułapu dochodów w całej Unii jest niezbędne do zachowania funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej, ponieważ pozwoli on utrzymać konkurencję cenową na terenie Unii między producentami energii elektrycznej wykorzystującymi różne technologie, w szczególności odnawialne źródła energii.
- (31) Chociaż stosowanie pułapu dochodów w momencie rozliczania transakcji może być bardziej efektywne, to jednak może nie zawsze być możliwe, na przykład ze względu na różnice w organizacji hurtowych rynków energii elektrycznej w państwach członkowskich i w różnych ramach czasowych. Aby uwzględnić specyfikę krajową i ułatwić stosowanie pułapu dochodów na szczeblu krajowym, państwa członkowskie powinny mieć swobodę decydowania o momencie zastosowania tego pułapu: w trakcie rozliczenia wymiany energii elektrycznej lub po jego zakończeniu.
- (32) Biorąc pod uwagę, że koszyk energetyczny i struktura kosztów zakładów wytwarzania energii znacznie się różnią w poszczególnych państwach członkowskich, powinny one mieć możliwość dalszego ograniczania dochodów producentów, pod warunkiem że takie środki są zgodne z prawem Unii.
- (33) Pułap dochodów powinien mieć zastosowanie do technologii o kosztach marginalnych niższych od tego pułapu, takich jak energia wiatrowa, słoneczna lub jądrowa.
- (34) Pułap nie powinien mieć zastosowania do technologii o wysokich kosztach marginalnych związanych z ceną paliwa wsadowego niezbędnego do produkcji energii elektrycznej, takich jak elektrownie gazowe i węglowe, ponieważ ich koszty operacyjne znacznie przekraczałyby poziom pułapu, a jego stosowanie zagroziłoby ich rentowności. Aby utrzymać zachęty do ogólnego zmniejszenia zużycia gazu, pułap dochodów nie powinien również mieć zastosowania do technologii, które bezpośrednio konkurują z elektrowniami gazowymi w celu zapewnienia elastyczności systemu elektroenergetycznego i ofert na rynku energii elektrycznej w oparciu o ich koszty alternatywne, takie jak odpowiedź odbioru i magazynowanie.
- (35) Pułap dochodów nie powinien mieć zastosowania do technologii wykorzystujących jako paliwo wsadowe paliwa zastępujące gaz ziemny, takie jak biometan, aby nie zagrażać konwersji istniejących elektrowni gazowych zgodnie z celami REPowerEU.
- (36) Aby utrzymać zachęty do rozwoju innowacyjnych technologii, pułap dochodów nie powinien mieć zastosowania do projektów demonstracyjnych.
- (37) W niektórych państwach członkowskich przychody uzyskiwane przez niektórych wytwórców są już ograniczone za pomocą środków państwowych, takich jak taryfy gwarantowane i dwukierunkowe kontrakty różnicowe. Wytwórcy ci nie czerpią korzyści ze wzrostu dochodów wynikającego z niedawnego gwałtownego wzrostu cen energii elektrycznej. W związku z tym producenci objęci tego rodzaju środkami państwowymi powinni być wyłączeni ze stosowania pułapu dochodów. Wszelkie

nowe środki powinny być zgodne z zasadami rynku wewnętrznego, nie mogą ograniczać handlu transgranicznego i nie mogą prowadzić do wzrostu zużycia gazu.

- (38) Biorąc pod uwagę, że poprzez zastosowanie pułapu dochodów nie wszystkie państwa członkowskie mogą wspierać swoich odbiorców końcowych w takim samym zakresie ze względu na ich zależność od importu energii elektrycznej z innych państw, konieczne jest, aby państwa członkowskie, w których import netto energii elektrycznej jest równy lub wyższy niż 100 %, miały dostęp do umów o podziale nadwyżki z głównym krajem eksportu w duchu solidarności. Zachęca się również do zawierania takich umów o solidarności, w szczególności w celu odzwierciedlenia nie zrównoważonych stosunków handlowych.
- (39) Praktyki handlowe, a także ramy regulacyjne w sektorze energii elektrycznej znacznie różnią się od tych z sektora paliw kopalnych. Biorąc pod uwagę, że pułap ma naśladować wynik rynkowy, którego producenci mogliby oczekiwać, gdyby globalne łańcuchy dostaw funkcjonowały normalnie w przypadku braku zakłóceń w dostawach gazu w okresie od lutego 2022 r., konieczne jest, aby środek dotyczący producentów energii elektrycznej miał zastosowanie do dochodów wynikających z wytwarzania energii elektrycznej. Z drugiej strony, ponieważ tymczasowa składka solidarnościowa jest ukierunkowana na rentowność przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, która znacznie wzrosła w porównaniu z poprzednimi latami, konieczne jest zastosowanie go do ich zysków.
- (40) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nadwyżki dochodów wynikające z zastosowania pułapu w dziedzinie energii elektrycznej były przekazywane końcowym odbiorcom energii elektrycznej w celu złagodzenia skutków wyjątkowo wysokich cen energii elektrycznej. Nadwyżki dochodów powinny być skierowane do odbiorców, w tym zarówno gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw, szczególnie dotkniętych wysokimi cenami energii elektrycznej. Bez proponowanych środków istnieje ryzyko, że tylko bogatsze państwa członkowskie będą miały zasoby na ochronę swoich odbiorców, a to doprowadzi do poważnych zakłóceń na rynku wewnętrznym.
- (41) Dochody z pułapu pomogą państwom członkowskim w finansowaniu środków takich jak transfery dochodów, rabaty na rachunki, rekompensaty dla dostawców za dostawy poniżej kosztów, a także inwestycje, które doprowadziłyby do strukturalnego zmniejszenia zużycia, w szczególności energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł kopalnych. Jeżeli wsparcia udziela się odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi, powinno ono być przeznaczone na inwestowanie w technologie obniżania emisyjności, w tym w energię ze źródeł odnawialnych, na przykład w drodze umowy zakupu energii elektrycznej lub za pomocą bezpośrednich inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, lub na inwestycje w efektywność energetyczną.
- (42) Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej stanowią co do zasady środek zakłócający rynek. Takie interwencje mogą zatem być realizowane jedynie jako obowiązki użyteczności publicznej i podlegają szczególnym warunkom. Obecnie na mocy dyrektywy (UE) 2019/944 ceny regulowane mogą być stosowane w odniesieniu do gospodarstw domowych i mikroprzedsiębiorstw, a także mogą być stosowane, w tym poniżej kosztów, w odniesieniu do dotkniętych ubóstwem energetycznym i wrażliwych odbiorców. Jednak w związku z obecnym wyjątkowym wzrostem cen energii elektrycznej należy tymczasowo rozszerzyć zestaw dostępnych środków, którymi dysponują państwa członkowskie w celu wspierania konsumentów, poprzez zapewnienie możliwości rozszerzenia regulowanych cen na MŚP i

umożliwienie stosowania cen regulowanych poniżej kosztów. Takie rozszerzenie mogłoby być finansowane z pułapu dochodów.

- (43) Ważne jest, aby w przypadku gdy są niższe od kosztów, regulowane ceny detaliczne nie dyskryminowały dostawców ani nie nakładały na nich niesprawiedliwych kosztów. Dostawcy prowadzący dostawy po cenach regulowanych powinni zatem otrzymać sprawiedliwą rekompensatę za koszty przez nich ponoszone, bez uszczerbku dla stosowania zasad pomocy państwa. Koszt cen regulowanych poniżej kosztów powinien być finansowany z dochodów powstałych w wyniku stosowania pułapu dochodów. Aby środki te nie powodowały wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, a jednak zaspokajały potrzeby energetyczne konsumentów, ceny regulowane poniżej kosztów powinny pokrywać jedynie ograniczoną ilość zużycia.
- (44) Nie zmieniając znacząco struktury kosztów i nie zwiększając inwestycji, unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady generujące co najmniej 75 % obrotu w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii odnotowały wzrost zysków na skutek nagłych i nieprzewidywalnych okoliczności spowodowanych przez wybuch wojny, ograniczenie dostaw energii i rosnące zapotrzebowanie ze względu na rekordowo wysokie temperatury.
- (45) Tymczasowa składka solidarnościowa powinna stanowić środek redystrybucyjny w celu zapewnienia, aby zainteresowane przedsiębiorstwa, które osiągnęły nadwyżki zysków w wyniku nieoczekiwanych okoliczności, przyczyniały się proporcjonalnie do poprawy sytuacji na rynku wewnętrznym objętym kryzysem energetycznym.
- (46) Podstawę obliczania tymczasowej składki solidarnościowej stanowią podlegające opodatkowaniu dochody przedsiębiorstw i stałych zakładów będących rezydentami do celów podatkowych w UE w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, jak określono w umowach dwustronnych lub krajowych przepisach podatkowych państw członkowskich za rok podatkowy rozpoczynający się w dniu 1 stycznia 2022 r. lub później. Państwa członkowskie, które opodatkowują tylko wypłacane zyski przedsiębiorstw, powinny zastosować tymczasową składkę solidarnościową do obliczonych zysków niezależnie od tego, czy zostały one wypłacone. Rok podatkowy określa się poprzez odniesienie do zasad obowiązujących na mocy przepisów krajowych państw członkowskich.
- (47) Jedynie zyski przekraczające w 2022 r. 20-procentowy wzrost średnich dochodów podlegających opodatkowaniu, osiągniętych w ciągu trzech lat podatkowych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie, powinny podlegać składce solidarnościowej.
- (48) Podejście to gwarantuje, że część marży zysku, która nie wynika z nieprzewidywalnego rozwoju sytuacji na rynkach energii na skutek trwającej nielegalnej wojny na Ukrainie, może być wykorzystana przez zainteresowane przedsiębiorstwa i stałe zakłady na przyszłe inwestycje lub do zapewnienia ich stabilności finansowej podczas trwającego kryzysu energetycznego, w tym w sektorach energochłonnych. Takie podejście do określania podstawy obliczeniowej zapewnia proporcjonalność składki solidarnościowej w różnych państwach członkowskich. Jednocześnie takie podejście polegające na ustaleniu stawki minimalnej zapewnia sprawiedliwy i proporcjonalny charakter składki solidarnościowej. Państwa członkowskie są uprawnione do stosowania wyższej stawki, jeżeli już przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia wprowadziły składkę solidarnościową, opłatę lub podatek od podlegających opodatkowaniu nadwyżek zysków przedsiębiorstw energetycznych objętych zakresem stosowania

niniejszego rozporządzenia, które przekraczają tę stawkę w wysokości 33 %. Umożliwia to tym państwom członkowskim utrzymanie preferowanej stawki, którą uznają za akceptowalną i odpowiednią w ich krajowych systemach prawnych.

- (49) Składkę solidarnościową należy wykorzystać na: (i) środki wsparcia finansowego dla końcowych odbiorców energii, a zwłaszcza znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych, w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii; (ii) środki wsparcia finansowego mające na celu zmniejszenie zużycia energii; (iii) środki wsparcia finansowego w celu wsparcia przedsiębiorstw w energochłonnych gałęziach przemysłu; (iv) środki wsparcia finansowego na rzecz rozwoju autonomii energetycznej Unii. Państwa członkowskie powinny mieć również możliwość przeznaczenia części wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej na wspólne finansowanie.
- (50) Wykorzystanie tych wpływów na te cele odzwierciedla wyjątkowy charakter składki solidarnościowej jako środka, który ma na celu ograniczenie i złagodzenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w całej Unii, aby ochronić jednolity rynek i zapobiec ryzyku dalszej fragmentacji. Drastyczny wzrost cen energii ma wpływ na wszystkie państwa członkowskie. Uwzględniając jednak różnice w koszyku energetycznym, nie wszystkie państwa członkowskie odczuwają ten wpływ w taki sam sposób i nie wszystkie dysponują taką samą przestrzenią fiskalną, umożliwiającą im wprowadzenie niezbędnych środków w celu ochrony znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Wobec braku europejskiego środka, takiego jak składka solidarnościowa, istnieje wysokie ryzyko zakłócenia jednolitego rynku i dalszej jego fragmentacji, co byłoby szkodliwe dla wszystkich państw członkowskich, biorąc pod uwagę integrację rynków energii i łańcuchów wartości. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu i radzenie sobie ze społecznymi skutkami kryzysu, w szczególności w celu ochrony pracowników w narażonych sektorach przemysłu, jest również kwestią solidarności między państwami członkowskimi w Unii. Aby zmaksymalizować ich wpływ, wykorzystanie wpływów ze składki solidarnościowej powinno odbywać się w duchu solidarności w sposób skoordynowany lub za pośrednictwem unijnych instrumentów finansowych.
- (51) W szczególności państwa członkowskie powinny ukierunkować środki wsparcia finansowego na znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa, które najbardziej odczuwają skutki gwałtownego wzrostu cen energii. Pozwoli to zachować zachętę cenową do zmniejszania zapotrzebowania na energię i oszczędzania energii. Ponadto ukierunkowanie wsparcia na znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i mające ograniczoną płynność gospodarstwa domowe będzie miało pozytywny wpływ na ogólne zużycie (poprzez zapobieganie nadmiernemu wypieraniu wydatków na towary nieenergetyczne), biorąc pod uwagę narażenie tej grupy gospodarstw domowych na nadmierne wydatki. Ponadto wpływy powinny być wykorzystywane do wspierania zmniejszenia zużycia energii. W związku z tym wpływy powinny być wykorzystywane na przykład do zorganizowania aukcji lub systemów przetargowych na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania, obniżania kosztów zakupu energii przez końcowych odbiorców energii w odniesieniu do określonych wielkości zużycia lub promowania inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii, znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności. Wpływy ze składki solidarnościowej powinny być również wykorzystywane do wspierania finansowego przedsiębiorstw w

energochłonnych sektorach przemysłu oraz w regionach zależnych od tych sektorów. Koszty w sektorach energochłonnych wynikające z gwałtownego wzrostu cen energii rosną w zawrotnym tempie, np. w przemyśle nawozowym. Należy uzależnić środki wsparcia finansowego od inwestycji w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności. Ponadto środki, które przyczyniają się do zwiększenia autonomii energetycznej Unii powinny być wspierane inwestycjami zgodnie z celami określonymi w komunikacie REPowerEU, w szczególności w odniesieniu do projektów o wymiarze transgranicznym.

- (52) Państwa członkowskie będą mogły również podjąć decyzję o przeznaczeniu części wpływów ze składki solidarnościowej na wspólne finansowanie środków, które mają na celu ograniczenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego, w tym na wsparcie ochrony zatrudnienia oraz przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej, lub na promowanie inwestycji w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych, w tym w projekty transgraniczne. Wspólny aspekt finansowania obejmuje zarówno podział kosztów poszczególnych projektów między państwa członkowskie, jak i ukierunkowywanie za pośrednictwem instrumentu UE dochodów przekazywanych dobrowolnie w duchu solidarności przez państwa członkowskie do budżetu UE.
- (53) Regularne i skuteczne monitorowanie i składanie sprawozdań Komisji mają zasadnicze znaczenie dla oceny postępów poczynionych przez państwa członkowskie w realizacji celów w zakresie ograniczenia zapotrzebowania, wdrożenia pułapu dochodów, wykorzystania nadwyżki dochodów oraz stosowania cen regulowanych.
- (54) Państwa członkowskie powinny składać Komisji sprawozdania na temat stosowania składki solidarnościowej na swoich terytoriach, a także na temat wszelkich zmian, jakie wprowadzają w odniesieniu do tej składki.
- (55) Państwa członkowskie powinny również składać sprawozdania z wykorzystania wpływów pochodzących ze składki solidarnościowej. W szczególności ma to na celu zapewnienie, aby państwa członkowskie wykorzystywały te wpływy zgodnie z wykorzystaniem przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu.
- (56) Składka solidarnościowa i ramy prawne UE regulujące tę składkę powinny mieć charakter tymczasowy, aby zaradzić wyjątkowej i pilnej sytuacji, jaka wystąpiła w Unii na skutek gwałtownie rosnących cen energii. Składka solidarnościowa powinna mieć zastosowanie do nadwyżek zysków wygenerowanych w 2022 r., aby wykorzystać je na rzecz zaradzenia szkodliwym skutkom obecnego kryzysu energetycznego dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz złagodzenia tych skutków. Stosowanie składki solidarnościowej w odniesieniu do całego roku podatkowego umożliwi wykorzystanie nadmiernych zysków w danym okresie, w interesie publicznym, jakim jest łagodzenie skutków kryzysu energetycznego, przy jednoczesnym pozostawieniu zainteresowanym przedsiębiorstwom odpowiedniej części zysków.
- (57) Składka solidarnościowa powinna mieć zastosowanie wyłącznie do roku podatkowego 2022. Po uzyskaniu do dnia 15 października 2023 r. od organów krajowych ich opinii na temat pobierania składki solidarnościowej, Komisja dokona przeglądu sytuacji i przedstawi Radzie sprawozdanie.
- (58) Jeżeli państwo członkowskie napotka trudności w stosowaniu rozporządzenia, a w szczególności tymczasowej składki solidarnościowej, powinno ono w stosownych

przypadkach skonsultować się z Komisją Europejską zgodnie z art. 4 Traktatu o Unii Europejskiej.

- (59) Zmienność cen bazowych gazów stwarza trudności przedsiębiorstwom energetycznym działającym na rynkach kontraktów terminowych na energię elektryczną, w szczególności w dostępie do odpowiednich zabezpieczeń. Komisja Europejska, we współpracy z Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych i Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego, ocenia kwestie dotyczące kwalifikowalności zabezpieczeń i depozytów zabezpieczających oraz możliwości ograniczenia nadmiernej zmienności śróddziennej.
- (60) Ponadto środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są spójne z uzupełniającymi i bieżącymi pracami Komisji Europejskiej dotyczącymi długoterminowej struktury rynku, zapowiedzianymi w Komunikacie w sprawie krótkoterminowych interwencji na rynku energii i długoterminowych usprawnień struktury rynku energii elektrycznej, który został opublikowany wraz z planem REPowerEU z dnia 18 maja 2022 r.
- (61) Biorąc pod uwagę skalę kryzysu energetycznego, jego skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz potrzebę jak najszybszego podjęcia działań, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
- (62) Biorąc pod uwagę wyjątkowy charakter środków określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz konieczność ich stosowania w szczególności w sezonie zimowym 2022–23, rozporządzenie powinno mieć zastosowanie przez okres jednego roku od jego wejścia w życie.
- (63) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia interwencję w sytuacji nadzwyczajnej w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii za pomocą wyjątkowych, ukierunkowanych i ograniczonych w czasie środków. Środki te mają na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, ograniczenie dochodów rynkowych, które niektórzy producenci uzyskują z wytwarzania energii elektrycznej, i ich ukierunkowaną redystrybucję na rzecz odbiorców końcowych, umożliwienie państwom członkowskim stosowania interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawę energii elektrycznej dla gospodarstw domowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także ustanowienie przepisów dotyczących tymczasowej składki

solidarnościowej w odniesieniu do unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność głównie w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii, aby przyczynić się do przystępności cenowej energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają definicje zawarte w art. 2 dyrektywy (UE) 2019/944 oraz w art. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943. Ponadto, stosuje się następujące definicje:

- 1) „małe lub średnie przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE¹²;
- 2) „zużycie energii elektrycznej brutto” oznacza całkowitą dostawę energii elektrycznej na działania na terytorium państwa członkowskiego;
- 3) „okres odniesienia” oznacza okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca w ciągu pięciu kolejnych lat poprzedzających datę wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, poczynając od okresu od dnia 1 listopada 2017 r. do dnia 31 marca 2018 r.;
- 4) „godziny cen szczytowych” oznaczają godziny dnia, w których oczekuje się najwyższych hurtowych cen energii elektrycznej na rynku dnia następnego, na podstawie prognoz operatorów systemów przesyłowych i wyznaczonych operatorów rynku energii elektrycznej;
- 5) „dochód rynkowy” oznacza osiągnięty dochód, który producent uzyskuje w zamian za sprzedaż i dostawę energii elektrycznej w Unii, niezależnie od formy umownej, w jakiej taka wymiana ma miejsce, w tym umów zakupu energii elektrycznej i innych operacji zabezpieczających przed wahaniem na hurtowym rynku energii elektrycznej, z wyłączeniem wszelkiego wsparcia udzielanego przez państwo;
- 6) „rozliczenie” oznacza płatność, która jest dokonywana i otrzymywana między kontrahentami w zamian za dostawę i odbiór energii elektrycznej w stosownych przypadkach, w celu wypełnienia odpowiednich obowiązków kontrahentów wynikających z co najmniej jednej transakcji rozliczeniowej;
- 7) „właściwy organ” oznacza organ zgodnie z definicją w art. 2 pkt 11 rozporządzenia (UE) 2019/941;
- 8) „nadwyżka dochodu” oznacza dodatnią różnicę między dochodem rynkowym producentów z MWh energii elektrycznej a pułapem 180 EUR/MWh energii elektrycznej;
- 9) „odpady” oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć, lub do których pozbycia został zobowiązany zgodnie z definicją w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE;

¹² Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 10) „import netto energii elektrycznej” oznacza, w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r., różnicę między całkowitym importem energii elektrycznej a całkowitym eksportem energii elektrycznej podzieloną przez całkowitą produkcję energii elektrycznej brutto w danym państwie członkowskim;
- 11) „rok podatkowy” oznacza rok obrotowy, rok kalendarzowy lub inny odpowiedni okres do celów podatkowych zgodnie z definicją w prawie krajowym;
- 12) „odbiorca” oznacza odbiorcę hurtowego lub końcowego energii elektrycznej;
- 13) „końcowy odbiorca energii” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu energii na własny użytek;
- 14) „końcowy odbiorca energii elektrycznej” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu energii elektrycznej na własny użytek;
- 15) „system wsparcia” oznacza każdy instrument, system lub mechanizm stosowany przez państwo członkowskie lub grupę państw członkowskich, który promuje wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych;
- 16) „gwarancja pochodzenia” oznacza elektroniczny dokument stanowiący dla końcowego odbiorcy dowód na to, że dana część lub ilość energii została wyprodukowana ze źródeł odnawialnych;
- 17) „działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii” oznacza wszelką działalność gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorstwo z UE lub stały zakład generujący co najmniej 75 % obrotu w dziedzinie wydobywania, górnictwa, rafinacji ropy naftowej lub wytwarzania koksu;
- 18) „przedsiębiorstwo unijne” oznacza przedsiębiorstwo z państwa członkowskiego, które zgodnie z przepisami podatkowymi tego państwa członkowskiego jest uznawane do celów podatkowych za mające siedzibę w tym państwie członkowskim i zgodnie z warunkami umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartej z państwem trzecim nie jest uznawane za rezydenta do celów podatkowych poza Unią;
- 19) „stały zakład” oznacza stałe miejsce wykonywania działalności gospodarczej znajdujące się w państwie członkowskim, przez które prowadzona jest całkowicie lub częściowo działalność gospodarcza przedsiębiorstwa z innego państwa, o ile zyski osiągnięte przez ten stały zakład w danym miejscu wykonywania działalności gospodarczej są przedmiotem opodatkowania w państwie członkowskim, w którym się on znajduje, na mocy stosownej dwustronnej konwencji podatkowej lub – w przypadku braku takiej konwencji – na mocy prawa krajowego;
- 20) „nadwyżka zysku” oznacza dochód podlegający opodatkowaniu uzyskany z działalności prowadzonej na poziomie przedsiębiorstw lub stałych zakładów w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii powyżej 20- procentowego wzrostu średniego zysku z poprzednich trzech lat podatkowych;
- 21) „składka solidarnościowa” oznacza tymczasowy środek mający na celu rozwiązanie problemu nadwyżek zysku unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii w celu złagodzenia wyjątkowych zmian cen na rynkach energii dla państw członkowskich, konsumentów i przedsiębiorstw.

ROZDZIAŁ II

ŚRODKI DOTYCZĄCE RYNKU ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Sekcja 1

Zmniejszenie zapotrzebowania

Artykuł 3

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto

Państwa członkowskie powinny dążyć do wdrożenia środków mających na celu zmniejszenie całkowitego miesięcznego zużycia energii elektrycznej brutto o 10 % w porównaniu ze średnim zużyciem energii elektrycznej brutto w odpowiednich miesiącach okresu odniesienia.

Artykuł 4

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto w godzinach cen szczytowych

1. W odniesieniu do każdego miesiąca każde państwo członkowskie określa godziny cen szczytowych odpowiadające co najmniej 10 % wszystkich godzin miesiąca.
2. Każde państwo członkowskie zmniejsza swoje zużycie energii elektrycznej brutto w czasie określonych godzin cen szczytowych. W każdym miesiącu redukcja osiągnięta w czasie określonych godzin cen szczytowych musi wynosić średnio co najmniej 5 % na godzinę. Cel redukcji oblicza się jako różnicę między rzeczywistym zużyciem energii elektrycznej brutto w określonych godzinach cen szczytowych a przewidywanym przez operatorów systemów przesyłowych zużyciem energii elektrycznej brutto, bez uwzględnienia skutków środków wprowadzonych w celu osiągnięcia celu określonego w niniejszym artykule.

Artykuł 5

Środki mające na celu osiągnięcie zmniejszenia zapotrzebowania

1. Państwa członkowskie mogą wybrać odpowiednie środki mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto, aby osiągnąć cele określone w art. 3 i 4. Środki te są jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne, a w szczególności:
 - a) są oparte na zasadach rynkowych, wraz z rekompensatą, w stosownych przypadkach ustaloną w drodze otwartej procedury konkurencyjnej, w tym w drodze przetargów, w ramach których zwycięscy oferenci otrzymują rekompensatę;
 - b) obejmują wyłącznie rekompensatę finansową w przypadku, gdy taka rekompensata jest wypłacana za dodatkową niez użytą energię elektryczną w porównaniu z oczekiwanym zużyciem energii w danej godzinie bez przetargu;
 - c) nie zakłócają nadmiernie konkurencji lub prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej;

- d) nie są nadmiernie ograniczone do określonych odbiorców lub grup odbiorców, w tym agregatorów, zgodnie z art. 17 dyrektywy (UE) 2019/944;
- e) nie utrudniają nadmiernie procesu zastępowania technologii paliw kopalnych technologiami wykorzystującymi energię elektryczną.

Sekcja 2

Pułap dochodów rynkowych i dystrybucja nadwyżek wśród odbiorców końcowych

Artykuł 6

Obowiązkowy pułap dochodów rynkowych

1. Dochody rynkowe producentów uzyskane z wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł, o których mowa w art. 7 ust. 1, są ograniczone do maksymalnej kwoty 180 EUR za MWh wytworzonej energii elektrycznej.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby pułap ten był ukierunkowany na wszystkie dochody rynkowe producentów, niezależnie od rynkowych ram czasowych, w których ma miejsce transakcja, oraz od tego, czy energia elektryczna jest przedmiotem obrotu dwustronnego czy scentralizowanego.
3. Państwa członkowskie podejmują decyzję o zastosowaniu pułapu dochodów przy rozliczaniu wymiany energii lub później.
4. Bez uszczerbku dla ust. 1 państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić środki, które dodatkowo ograniczają dochody rynkowe producentów, pod warunkiem że środki te są proporcjonalne i niedyskryminacyjne, nie zagrażają sygnałom inwestycyjnym, zapewniają pokrycie kosztów inwestycji, nie zakłócają funkcjonowania hurtowych rynków energii elektrycznej i są zgodne z prawem Unii.

Artykuł 7

Zastosowanie pułapu dochodów rynkowych w odniesieniu do producentów energii elektrycznej

1. Obowiązek określony w art. 6 ma zastosowanie do dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej wytwarzanej z następujących źródeł:
 - a) energii wiatrowej;
 - b) energii słonecznej (energia słoneczna termiczna i fotowoltaiczna);
 - c) energii geotermalnej;
 - d) energii wodnej z elektrowni bez zbiorników;
 - e) paliwa z biomasy (stałe lub gazowe paliwa z biomasy), z wyłączeniem biometanu;
 - f) odpadów;
 - g) energii jądrowej;
 - h) węgla brunatnego;

- i) ropy naftowej i innych produktów naftowych.
2. Pułap przewidziany w art. 6 ust. 1 nie ma zastosowania do projektów demonstracyjnych ani do producentów, których dochody przypadające na MWh wyprodukowanej energii elektrycznej są już ograniczone w wyniku zastosowania środków państwowych.
3. Państwa członkowskie mogą, w szczególności w przypadkach, gdy zastosowanie pułapu przewidzianego w art. 6 ust. 1 prowadzi do znacznego obciążenia administracyjnego, zdecydować, że pułap ten nie ma zastosowania do producentów wytwarzających energię elektryczną przy pomocy instalacji wytwarzania energii o zainstalowanej mocy nieprzekraczającej 20 kW.

Artykuł 8

Zachęty do zawierania umów zakupu energii ze źródeł odnawialnych

1. W ramach niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie szybko usuwają wszelkie nieuzasadnione bariery administracyjne lub rynkowe utrudniające zawieranie umów zakupu energii ze źródeł odnawialnych. Podejmują one środki w celu przyspieszenia wdrażania umów zakupu energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności przez małe i średnie przedsiębiorstwa.
2. Państwa członkowskie opracowują, planują i wdrażają systemy wsparcia – oraz gwarancje pochodzenia – w taki sposób, aby były one zgodne z umowami zakupu energii odnawialnej przez przedsiębiorstwa, uzupełniały je i umożliwiały ich stosowanie.

Artykuł 9

Podział nadwyżki dochodu

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nadwyżki dochodu wynikające z zastosowania pułapu dochodów rynkowych były wykorzystywane w ukierunkowany sposób w celu finansowania środków wspierających końcowych odbiorców energii elektrycznej, które łagodzą wpływ wysokich cen energii elektrycznej na tych odbiorców.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, muszą być jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne i nie mogą stanowić przeciwwagi dla obowiązku zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto, o którym mowa w art. 3 i 4.
3. Środki, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować na przykład:
 - a) przyznawanie rekompensat finansowych końcowym odbiorcom energii elektrycznej za zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, w tym poprzez aukcje lub systemy przetargowe na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania;
 - b) bezpośrednie transfery do końcowych odbiorców energii elektrycznej;
 - c) rekompensaty dla dostawców, którzy muszą dostarczać energię elektryczną odbiorcom poniżej kosztów w następstwie interwencji państwa w zakresie ustalania cen zgodnie z art. 12;

- d) obniżenie kosztów zakupu energii elektrycznej ponoszonych przez końcowych odbiorców energii elektrycznej w odniesieniu do ograniczonej ilości zużytej energii elektrycznej;
- e) promowanie inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii elektrycznej w technologii obniżania emisyjności, odnawialne źródła energii i inwestycje w efektywność energetyczną.

Artykuł 10

Umowy między państwami członkowskimi

W sytuacjach, w których import energii elektrycznej netto z danego państwa członkowskiego jest równy lub wyższy niż 100 %, do dnia 1 grudnia 2022 r. między państwem członkowskim przywozu a głównym państwem wywozu zostaje zawarta umowa o podziale nadwyżki dochodów. Wszystkie państwa członkowskie mogą, w duchu solidarności, zawierać takie umowy.

Sekcja 3

Środki w zakresie sprzedaży detalicznej

Artykuł 11

Tymczasowe rozszerzenie na małe i średnie przedsiębiorstwa interwencji publicznych w zakresie ustalania cen energii elektrycznej

Na zasadzie odstępstwa od przepisów UE dotyczących interwencji publicznych w zakresie ustalania cen, państwa członkowskie mogą stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej do małych i średnich przedsiębiorstw. Takie interwencje publiczne:

- a) są ograniczone do 80 % największego rocznego zużycia przez beneficjenta w ciągu ostatnich 5 lat i utrzymują zachętę do ograniczania zapotrzebowania;
- b) spełniają warunki określone w art. 5 ust. 4 i 7 dyrektywy (UE) 2019/944;
- c) w stosownych przypadkach spełniają warunki określone w art. 12 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 12

Tymczasowa możliwość ustalania cen energii elektrycznej poniżej kosztów

Na zasadzie odstępstwa od przepisów UE dotyczących interwencji publicznych w zakresie ustalania cen, stosując interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej zgodnie z art. 5 ust. 6 dyrektywy (UE) 2019/944 lub art. 11 niniejszego

rozporządzenia, państwa członkowskie mogą wyjątkowo i tymczasowo ustalić cenę za dostawę energii elektrycznej poniżej kosztów, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) środek ten obejmuje ograniczoną ilość konsumpcji i utrzymuje zachętę do ograniczania zapotrzebowania;
- b) nie dochodzi do dyskryminacji między dostawcami;
- c) dostawcy otrzymują rekompensatę za dostawy poniżej kosztów;
- d) wszyscy dostawcy są uprawnieni do składania ofert po cenie regulowanej na tej samej podstawie.

ROZDZIAŁ III

ŚRODEK DOTYCZĄCY SEKTORA ROPY, WĘGLA, GAZU I RAFINERII

Artykuł 13

Wsparcie dla odbiorców końcowych poprzez obowiązkową tymczasową składkę solidarnościową

1. Nadwyżki zysku z działalności w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii podlegają tymczasowej składce solidarnościowej.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące lub planowane środki krajowe mające podobne cele jak tymczasowa składka solidarnościowa na podstawie niniejszego rozporządzenia były zgodne z przepisami regulującymi tymczasową składkę solidarnościową określonymi w niniejszym rozporządzeniu lub je uzupełniały.
3. Obowiązkową tymczasową składkę solidarnościową, o której mowa w ust. 1, stosuje się najpóźniej od dnia 31 grudnia 2022 r.

Artykuł 14

Podstawa do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej

Tymczasową składkę solidarnościową dla unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorze ropy, gazu, węgla i rafinerii oblicza się na podstawie dochodu podlegającego opodatkowaniu, określonego zgodnie z krajowymi przepisami podatkowymi w roku podatkowym rozpoczynającym się w dniu 1 stycznia 2022 r. lub później, który przekracza 20-procentowy wzrost średniego dochodu podlegającego opodatkowaniu, ustalonego zgodnie z krajowymi przepisami podatkowymi, za trzy lata podatkowe rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2019 r. lub później. Jeżeli średni roczny

wynik z okresu obejmującego trzy lata podatkowe rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2019 r. lub później jest ujemny, do celów obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej średni dochód podlegający opodatkowaniu wynosi zero.

Artykuł 15

Stawka wykorzystywana do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej

1. Stawka wykorzystywana do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej wynosi co najmniej 33 % podstawy, o której mowa w art. 14.
2. Tymczasowa składka solidarnościowa ma zastosowanie poza zwykłymi podatkami i opłatami mającymi zastosowanie zgodnie z przepisami krajowymi państwa członkowskiego.

Artykuł 16

Wykorzystanie wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej

1. Państwa członkowskie wykorzystują wpływy z tymczasowej składki solidarnościowej odpowiednio szybko i na następujące cele:
 - a) środki wsparcia finansowego dla końcowych odbiorców energii, a w szczególności dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, aby w ukierunkowany sposób złagodzić skutki wysokich cen energii;
 - b) środki wsparcia finansowego mające pomóc obniżyć zużycie energii, np. za pośrednictwem aukcji lub systemów przetargowych na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania, obniżania kosztów zakupu energii przez końcowych odbiorców energii w odniesieniu do określonych wielkości zużycia, promowania inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii w odnawialne źródła energii, inwestycje strukturalne w efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności;
 - c) środki wsparcia finansowego mające na celu wsparcie przedsiębiorstw w energochłonnych sektorach przemysłu, pod warunkiem że są one uzależnione od inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności;
 - d) środki wsparcia finansowego mające na celu rozwój autonomii energetycznej, w szczególności inwestycje zgodne z celami REPowerEU, zwłaszcza projekty o wymiarze transgranicznym;
 - e) przeznaczenie przez państwa członkowskie w duchu solidarności części wpływów ze składki solidarnościowej na wspólne finansowanie środków, które mają na celu ograniczenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego, w tym na wsparcie ochrony zatrudnienia oraz przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej, lub na promowanie inwestycji w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych, w tym w projekty transgraniczne.

2. Środki, o których mowa w ust. 1 muszą być jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne.

Artykuł 17

Tymczasowy charakter składki solidarnościowej

Tymczasowa składka solidarnościowa stosowana przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym rozporządzeniem ma charakter tymczasowy. Ma ona zastosowanie wyłącznie do nadwyżek zysku osiągniętych w roku podatkowym, który rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2022 r. lub później.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 18

Monitorowanie i egzekwowanie

1. Właściwy organ każdego państwa członkowskiego monitoruje wdrażanie na swoim terytorium środków, o których mowa w art. 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 i 12.
2. Jak najszybciej po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, a najpóźniej do dnia 1 grudnia 2022 r., państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie na temat planowanych środków wymaganych na podstawie art. 5 oraz umów zawartych na podstawie art. 10.
3. Do dnia 15 stycznia 2023 r., a następnie co miesiąc do dnia 15 kwietnia 2023 r. państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie dotyczące:
 - a) zmniejszenia zapotrzebowania osiągniętego zgodnie z art. 3 i 4 oraz środków wprowadzonych w celu osiągnięcia zmniejszenia zgodnie z art. 5;
 - b) nadwyżki dochodu uzyskanej zgodnie z art. 6;
 - c) środków dotyczących podziału nadwyżki dochodu stosowanych w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii elektrycznej na odbiorców końcowych zgodnie z art. 9;
 - d) wszelkich interwencji publicznych w zakresie ustalania cen energii elektrycznej, o których mowa w art. 11 i 12;
4. Państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie dotyczące:
 - a) wprowadzenia tymczasowej składki solidarnościowej zgodnie z art. 13 do dnia 15 października 2022 r.;
 - b) wszelkich późniejszych zmian tego środka w terminie jednego miesiąca od publikacji w krajowym dzienniku urzędowym;

- c) wykorzystania wpływów zgodnie z art. 16 w terminie jednego miesiąca od momentu, w którym wpływy te zostały zebrane przez państwa członkowskie zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 19

Przegląd

1. Do dnia 28 lutego 2023 r. Komisja dokona przeglądu rozdziału II w świetle ogólnej sytuacji w zakresie dostaw energii elektrycznej i cen tej energii w Unii oraz przedstawi Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu. Na podstawie tego sprawozdania Komisja może w szczególności zaproponować, w przypadku gdy jest to uzasadnione sytuacją gospodarczą lub funkcjonowaniem rynku energii elektrycznej w Unii i poszczególnych państwach członkowskich, przedłużenie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia, zmianę poziomu pułapu dochodów określonego w art. 6 ust. 1 i jego stosowania w odniesieniu do producentów w art. 7 lub inną zmianę rozdziału II.
2. Do dnia 15 października 2023 r. Komisja dokona przeglądu rozdziału III w świetle ogólnej sytuacji w sektorze paliw kopalnych i wygenerowanych nadwyżek zysku w Unii oraz przedstawi Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu.

Artykuł 20

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
2. Bez uszczerbku dla potrzeby zapewnienia podziału nadwyżek dochodu zgodnie z art. 9 oraz wykorzystania wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej zgodnie z art. 16, niniejsze rozporządzenie stosuje się przez okres jednego roku od jego wejścia w życie.

Art. 3, 4, 5, 6, 7, 9 i 10 stosuje się od dnia 1 grudnia 2022 r. Pozostaje to bez uszczerbku dla wcześniejszego dobrowolnego stosowania przez państwa członkowskie.

Art. 3, 4, 6 i 7 stosuje się do dnia 31 marca 2023 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*